

424. Vera pax est, a Dei voluntate non dividi, et iis solis quae Deus diligit, delectari. *Ibid.*, serm. 9.

425. Tunc est vera pax hominis, et vera libertas, quando caro animo iudice regitur, et animus Deo praeside gubernatur. Serm. 1 *Quadrag.*

426. Minus bonum videri solet, pax continuata per otium, quam reddita per laborem. Epist. 63, ad Theodoret. episc. Cyri.

LUGOV. BL. 127. Qui modo multa pace male gaudent, magis postmodum pressuris affligentur. In *Apology pro Thaulero*, cap. 7.

S. PETRUS
CHRYSOLOG. 128. Pax est voluntas Dei, iuenditas Christi, perfectio sanctitatis, iustitiae regula, magistra doctrinae, morum custodia, in rebus omnibus laudabilis disciplina, suffragium precum, supplicationum facilis atque impetrabilis via, desideriorum omnium competens plenitudo, dilectionis mater, concordiae vinculum, purae mentis indicium manifestum. Serm. 53.

429. Pax sibi exigit de Deo quod velit: quae quidquid voluerit, petit: quidquid petierit, sumit. *Ibid.*

430. Plantare pacem radicatus, est Dei: evellere penitus, inimici. *Ibid.*

431. Custodienda praeter omnibus virtutibus pax est, quoniam Deus semper in pace est. *Ibid.*

432. Pax charitatis fecundans nutritur uberibus, alumna est fidei, columna iustitiae, spei pignus futurae idoneum, praesentes sociat, absentes invitat, terrena coelestibus, et divinis humana conciliat. *Ibid.*, serm. 139 de Pace.

PHILO JUD. 433. Pax quamlibet damnosa, bello utilior est. Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 1 *Parall.*, cap. 18.

PRUDENT. 134. Pax plenum virtutis opus, pax summa laborum, pax belli exacti pretium est, pretiumque periculi.

In *Psychomach. de concord. et discord. pugna*, vers. 100.

5. SYNESIUS
EPISC. 135. Soli illi pacem colere licet, qui laescentes ulcisci ac male afficere potest. De Regno ad Arcadium imperat.

136. Cum bello pax felicius sit, quoniam pacis causa bellum instituitur, finis iis, quae sui causa sunt, merito anteponendus est. *Ibid.*

THOMAS
A KEMPIS. 137. Pax vera et perfecta requies est in caelo, non in terra: quia hic omnia sunt in motu et timore, et frequentis pressura. Serm. 5 ad Novit., divis. 5.

138. Non est pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spiritali. Lib. 1 de *Imit. Chr.*, cap. 6.

139. Tene te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3

PECCATUM IN GENERE.

SENTENTIA PAGANORUM.

440. In pace bellum quaeritas, in bello pacem desideras. Lib. 4 de *Arte rhetor. ad Herenn.*

441. Pacem cum hominibus habes, cum vitis bellum. De *Moribus*.

442. Sicut placidum mare ex aspero, caelumque ex nubilo serenum hilari aspectu sentitur: sic bellum pace mutatum, plurimum gaudii affert. Lib. 4 *Dictor memorabil.*, cap. 2.

Vide etiam tit. *Detractio*, sent. 42; *Discordia*, sent. 7; *Lex in genere*, sent. 27; *Militio*, sent. 35; *Patientia in genere*, sent. 101; *Persecutio*, sent. 101; *Placere*, sent. 90; *Probatio*, sent. 22; *Proditio*, sent. 17; *Schisma*, sent. 16; *Via*, sent. 58; *Visio Dei*, sent. 21.

PECCATUM in genere.

Definitio. Peccatum est praevicatio legis divinae, et coelestium inobedientia preceptorum. De *Paradiso*, cap. 8.

Recte peccatum omne appellatur, quod aliter fit quam probatum est. Super *Epist. ad Rom.*, cap. xiv.

Peccatum nihil aliud est, quam neglectis rebus aeternis, temporalia quasi magna et miranda sectari. Lib. 1 de *Lib. arbit.*, cap. 16.

Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod iustitia velat, et unde liberum est abstinere. Lib. 1 *Retract.*, cap. 15.

Peccatum est inordinatio atque perversitas, id est, a praestantiore Conditore aversio, et ad condita inferiora conversio. Lib. 1 de *Diversis quaest. ad Simplician.*, quaest. 2.

Peccatum est factum, vel dictum, vel concupitum aliquid contra aeternam legem. Lib. 22 *contra Faustum*, cap. 27.

Peccatum non est appetitio naturarum malarum, sed desertio meliorum. De *Natura boni*, cap. 34.

Peccatum est ab eo quod est secundum naturam, in id quod est praeter naturam, conversio. Part. 4, *Centiloquii*, sect. 3.

Peccatum est defectus quidam a luce veritatis, naturam non perimens, sed obscurans. *Ibid.*

Peccatum est recessus ab omni boni complemento, et perfectione. *Ibid.*

Peccatum est spreto bono incommutabili, rebus commutabilibus adherere. *Ibid.*

Peccatum est carentia debita iustitiae, facta per inobedientiam propria voluntatis. *Ibid.*, sect. 5.

Peccatum est aversio ab incommutabili bono, et ad bonum commutabile conversio. *Ibid.*

Peccatum est mala soboles ab homine voluntarie propagata. *Cateches.* 2.

Nihil est aliud peccatum, quam ordinatorum rerum inordinata rationalis creature dilectio,

CICERO.

SENECA.

VALENIUS
MAXIMUS.

S. AMEROS.

S. AUGUST.

ARISTOTEL.

CICERO.

PLATO.

S. BONAV.

S. EDMUND.

S. BONAV.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.
MAGNUS.S. CYRILLES
HIEROSOL.

S. FULGENT.

PECCATUM IN GENERE.

PECCATUM IN GENERE.

quae sponte perdendo dilectionis ordinem, perdit et salutem. Lib. 1 ad *Monimum*, cap. 20.

S. JOHANNES
DAMASC. Nihil aliud est peccatum, quam aberratio et aversio a lege Domini. De *duobus Christi voluntatibus*.

S. PROSPER.
&
S. AUGUST. Nihil aliud est omne peccatum, nisi Dei contemptus, quo ejus praepcepta calcantur. Lib. 3 de *Vita contempl.*, cap. 2.

THEOPHIL.
LACTUS. Peccatum est ignava et corrupta voluntas, et impetens ad id quod deterius est. Super *Epist. ad Rom.*, cap. vii.

S. THOMAS
AQUINAS. Peccatum dicitur omnis defectus actionis, quia importat deordinationem. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. viii, lect. 3.

Peccare est voluntate averti a Deo. Part. 4, quaest. 94, art. 1.

Peccare nihil est aliud quam declinare a rectitudine actus, quam debet habere. *Ibid.*, quaest. 63, art. 1.

Peccare nihil aliud est quam deflere a bono. 4, 2, quaest. 109, art. 2.

Peccare nihil aliud est quam rem agere deteriores. Sect. 19, *Problem.*, quaest. 20.

Peccare est tanquam transire lineas, quod cum feceris, culpa commissa est. De *Paradoxis*, cap. 4.

Peccatum est intemperatus vitiosusque excessus, morbus, pestis, et injustitia. Sisygia 4, de *Legibus*, lib. 10.

Peccatum est actio praeter rectam intentionem. Sisygia 6, de *Definit.*

S. BONAV. *Divisio*. Tria sunt genera peccatorum: ex infirmitate ex ignorantia, et ex iniquitate. Super *Psal.* xxxv.

S. EDMUND. Septem sunt peccata mortalia: superbia, invidia, ira, avidia, avaritia, gula, luxuria. In *Speculo ecclesiae*, cap. 8.

Bene dicuntur mortalia, nam tria prima miserum peccatorem captivum spoliant: quartum ipsum verberat: quintum eum prostermit: sextum illum decipit: septimum in servitutem redigit. *Ibid.*

GLOSS. ORD. Tribus modis peccatur: ex infirmitate, ex ignorantia, ex studio. Super *Job*, cap. xxxiv, *Prosec.*

Ex infirmitate peccare, est amare bonum, sed implere non posse: ex ignorantia, est nescire: ex studio vero peccare, est hominum nec facere, nec amare. *Ibid.*

S. GREGOR.
MAGNUS. Tribus modis impletur omne peccatum: suggestionem, delectationem, consensu: suggestio fit per diabolum, delectatio per carnem, consensus per spiritum: in suggestionem, peccati semen est: in delectationem fit nutrimentum; in consensu, perfectio. Lib. 12, in *Registro*, indict. 7 super 41. Interrogat., cap. 11.

S. CYRILLES
HIEROSOL. Tribus modis peccatum committitur, aut vi cupiditatis, aut metu timoris: dum vel quisquis vult adipisci quod cupit, vel timet ne incurrat quod metuit. Lib. 2, de *Suavitate bono*, cap. 17, sent. 1.

Quatuor modis committitur omne peccatum in corde: suggestionem daemonum, delectationem carnis, consensione mentis, defensione elationis. *Ibid.*, cap. 17, sent. 2.

Quatuor modis perpetratur peccatum ex opere: nunc latenter, nunc palam, nunc consuetudine, nunc desperatione. *Ibid.*

Tribus modis peccatum geritur: ignorantia, infirmitate, industria. *Ibid.*, cap. 17, sent. 3. *Prosec.* Gravior est infirmitate, quam ignorantia quem delinquere: graviusque est industria, quam infirmitate peccare. *Ibid.*

Differentia. Mortale peccatum triplici ratione distinguitur: mortale est, quod a quovis non potest committi sine grandi corruptione sui, sine gravi lesione proximi, sine magno contemptu Dei. Caetera omnia mihi videntur venialia. *Prosec.*

Veniale peccatum est reatum, cui quantum est in se, solum fide meditante nunquam debetur aeterna damnatio. Part. 1, de *Differentia peccati*.

Peccare in Patrem, est peccare per impotentiam: peccare in Filium, est peccare per ignorantiam: peccare in Spiritum sanctum, est peccare per malitiam. Part. 4, tract. 2, de *Statu interior. homin.*, cap. 3.

Aliud est vitium, aliud est peccatum. Vitium est ipsius naturalis boni, etiam invitit defectus; peccatum vero est tentantis mali spontaneus consensus. *Prosec.*

Vitium est corruptio naturae, ex qua fit prona et cupida illius etiam mali saepe, qui tamen consentire nolit: peccatum vero est perversio industriae, per quam saepe illi etiam malo sponte consentit, qui facile resistere potuit. *Ibid.*, cap. 8.

Aliud est non peccare amore dilectionis Dei, aliud timore supplicii. *Prosec.*

Qui enim amore charitatis Dei non peccat, horrescit omne malum amplectendo justitiae bonum: nec cum delectat peccatum, etiam saecularis impunitas promittatur.

Qui vero solo supplicii timore in se vitia reprimat, quamvis non expleat opus peccati, vivit tamen in eo vitiis peccandi, doletque sibi illicitum, quod lex prohibere dignoscitur. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 21, sent. 1.

DUOBUS MODIS PECCATUM COMMITTITUR, AUT VI CUPIDITATIS, AUT METU TIMORIS: DUM VEL QUISQUIS VULT ADIPISCI QUOD CUPIT, VEL TIMET NE INCURRAT QUOD METUIT. LIB. 2, DE SUAVITATE BONO, CAP. 17, SENT. 1.

QUATUOR MODIS COMMITTITUR OMNE PECCATUM IN CORDE: SUGGESTIONE DAEMONUM, DELECTATIONE CARNIS, CONSENSIONE MENTIS, DEFENSIONE ELATIONIS. *IBID.*, CAP. 17, SENT. 2.

QUATUOR MODIS PERPETRATUR PECCATUM EX OPERE: NUNC LATENTER, NUNC PALAM, NUNC CONSUECUDINE, NUNC DESPERATIONE. *IBID.*

TRIBUS MODIS PECCATUM GERITUR: IGNORANTIA, INFIRMITATE, INDUSTRIA. *IBID.*, CAP. 17, SENT. 3. *PROSEC.* GRAVIOR EST INFIRMITATE, QUAM IGNORANTIA QUEM DELINQUERE: GRAVIUSQUE EST INDUSTRIA, QUAM INFIRMITATE PECCARE. *IBID.*

DIFFERENTIA. MORTALE PECCATUM TRIPlici RATIONE DISTINGUITUR: MORTALE EST, QUOD A QUOVIS NON POTEST COMMITTI SINE GRANDI CORRUPTIONE SUI, SINE GRAVI LESIONE PROXIMI, SINE MAGNO CONTEMPTU DEI. CAETERA OMNIA MIHI VIDENTUR VENIALIA. *PROSEC.*

VENIALE PECCATUM EST REATUM, CUI QUANTUM EST IN SE, SOLUM FIDE MEDITANTE NUMQUAM DEBETUR AETERNA DAMNATIO. PART. 1, DE DIFFERENTIA PECCATI.

PECCARE IN PATREM, EST PECCARE PER IMPOTENTIAM: PECCARE IN FILIUM, EST PECCARE PER IGNORANTIAM: PECCARE IN SPIRITUM SANCTUM, EST PECCARE PER MALITIAM. PART. 4, TRACT. 2, DE STATU INTERIOR. HOMIN., CAP. 3.

ALIUD EST VITIUM, ALIUD EST PECCATUM. VITIUM EST IPSIUS NATURALIS BONI, ETIAM INVITIT DEFECTUS; PECCATUM VERO EST TENTANTIS MALI SPONTANEUS CONSENSUS. *PROSEC.*

VITIUM EST CORRUPTIO NATURAE, EX QUAE FIT PRONA ET CUPIDA ILLIUS ETIAM MALI SAEPe, QUI TAMEN CONSENTIRE NOLIT: PECCATUM VERO EST PERVERSIO INDUSTRIAe, PER QUAM SAEPe ILLI ETIAM MALO SPONTE CONSENTIT, QUI FACILE RESISTERE POTUIT. *IBID.*, CAP. 8.

ALIUD EST NON PECCARE AMORE DILECTIONIS DEI, ALIUD TIMORE SUPPLICII. *PROSEC.*

QUI ENIM AMORE CHARITATIS DEI NON PECCAT, HORRESCIT OMNE MALUM AMPECTENDO JUSTITIAE BONUM: NEC CUM DELECTAT PECCATUM, ETIAM SAECULARIS IMPUNITAS PROMITTATUR.

QUI VERO SOLO SUPPLICII TIMORE IN SE VITIA REPRIMIT, QUAMVIS NON EXPLEAT OPUS PECCATI, VIVIT TAMEN IN EO VITIIS PECCANDI, DOLETQUE SIBI ILLICITUM, QUOD LEX PROHIBERE DIGNOSCITUR. LIB. 2, DE SUM. BONO, CAP. 21, SENT. 1.

S. ISIDORUS
HISPALENSIS.RICHARDUS
A S. VICT.

S. ISID. HISP.

Quidam et diligunt peccatum, et faciunt; quidam diligunt tantum, et non faciunt; plerique vero faciunt tantum, et non diligunt. *Prose.*
 Gravius peccat, qui non solum peccatum diligit, sed et facit, quam qui non facit et diligit.
 Graviusque interdum peccat, qui diligit peccatum et non facit, quam qui facit et odit: gravissimum est non solum facere, sed et diligere peccatum. *Ibid.*, cap. 21, sent. 2.

S. PET. DAM. Hoc inter peccatorem, et haereticum distat: quia peccator, qui delinquit, per excusationem se defendit; haereticus autem peccatum per pravam dogmā defendit. *Opusc.* 24.

S. THOMAS AQUINAS. Differunt inter se iniquitas, et peccatum: quia iniquitas opponitur iustitiae, quae quidem proprie semper est ad alium. Peccatum autem dicitur omnis defectus, quia importat deordinationem, et sic iniquitas est in proximum, sed peccatum in seipsum. *Super Epist. ad Hebr.*, cap. viii, lect. 3.

S. AMBROS. *Productio.* Sive in lapsu diaboli, sive in pravariatione hominis, initium peccati semper est superbia. *Lib. 10, epist. 84, ad Demetrianam.*

S. AUGUST. Quidquid est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non oritur nisi ex mala cupiditate, et ex illicita delectatione. *De Verbis apostoli, serm. 6.*

S. CLEMENS PAPA. Ex peccatis bella nascuntur, et certamina: ubi non est peccatum, pax est. *Lib. 2 Recogit.*

S. GREGOR. NAZ. Peccatum humilitatis est mater, conversionis vero humilitas. *Orat. 1 pro Juliano imper.*

S. ISID. HISP. Istis fontibus, quasi quibusdam gradibus coalescit omne peccatum. Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensionem, consensio actionem, actio consuetudinem, consuetudo necessitatem. *Lib. 2 de Summo bono, cap. 23, sent. 3.*

S. PETRUS DAMIANUS. Peccatorum multitudo negligentiam, negligentiam contemptum, contemptum mortem interminat sempiternam. *Serm. 55, de S. Martino.*

S. THOMAS AQUINAS. Omne peccatum est ex amore male inflammante, vel ex timore male humiliante. 2, 3, quæst. 77, art. 4, arg. 3.

S. BONAV. *Comparatio.* Sicut putredo auferit pomō decorem, valorem, colorem, odorem et saporem: sic peccatum auferit animæ decorem vite et odorem fame, valorem gratiæ et saporem gloriæ. *Tit. 1 Dietæ, cap. 2.*

S. HIERON. Sicut quædam cadaveris materia est, vermes nascuntur ex putredine: sic ex ipsa materia peccatorum, supplicia gignuntur. *Lib. 6 super Isaiam, cap. xiv in illud: Putredo, et operimentum tuum erunt vermes.*

S. THOMAS AQUINAS. Sicut terra caliginosa est et opaca sic etiam peccator caliginosus et opacus est. *Opusc.* 7, super *Pater noster*, petit. 1.

1. Ex consuetudine venialium peccatorum, securitas mentis et familiaritas Dei amittitur, et gratia multiformis negligitur. *De Paradiso animæ, part. 1, de Virtute, cap. 22.*

2. Heu, heu! non est provincia sub cælo, in qua Deus non offenditur: nec castrum, civitas aut villa, in qua per peccatum non contemnitur. *Ibid.*, part. 2, de Virtute, cap. 25, sect. 2.

3. Gravius est ad peccatum vivere, quam in peccato mori: quia impius quamdiu vivit, peccatum auget; si moriatur, peccare desinit. *De Bono mortis, cap. 7.*

4. Prudentibus delictorum supplicia terrores sunt: delicta autem mortuorum acti sunt, sed viventium. *Nihilis, cap. 8.*

5. Quot mortalia dolor, quam is qui peccati mucrone vulnerat conscientiam: neque ullum gravius est omne, quam peccatorum sarcina, et pondus flagitiorum; deprimunt animam, curvat usque ad terram, ne se erigere possit. *Lib. 5, epist. 18, ad Heronianam.*

6. Non est mirandum peccare hominem, sed illud reprehensibile est, si non se cognoscat errasse, non humiliter se Deo. *Ibid.*, epist. 28, ad Theodosium imperat.

7. Peccasse conditionis est humana, atque infirmitatis: sed impie agere, non conditionis est, sed perditionis, et nequissime mentis venenum. *Lib. 1 de Interpellat., cap. 6.*

8. Peccatum aut donatur, aut deletur, aut tegitur: donatur per gratiam, deletur per sanguinem Christi, tegitur per charitatem. *Lib. 1 de Apologia David, cap. 13.*

9. Non virtus est non posse peccare, sed nolle: atque ita tenero perseverentiam voluntatis, ut voluntas infantiam, usus imitetur naturam. *Lib. 8, super Luc., cap. 18.*

10. Homo consuetudine peccandi gravatur, et facilius succumbit peccato, quam legi; ac si velit benefecere, premit illum consuetudo adiutore inimico. *Super Epist. ad Romanos, cap. 7.*

11. Sagitta mortis est peccatum, per quod anime jugulantur. *Super I Cor., cap. xv, in illud: Stimulus mortis.*

12. Nemo gravius moritur, quam qui peccato vivit. *De Noe et Arca, cap. 10.*

13. Nisi originale peccatum fuisset, vitium nullum esset. *Super Apocal., cap. vi.*

14. Tolerabilius carnis putridus foetor, quam animæ peccatrix Deo. *De Miseria hominis.*

15. Qui in Deum peccat, omnem creaturam contra se excitat. *De Similitud., cap. 104.*

16. Si hinc peccati pudorem, et illinc eernerem inferni horrorem, et necessario uni illorum ha-

S. ALBERTUS MAGNUS.

S. AMBROS.

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

berem immergi: potius me infernum mergere, quam peccatum in me immerere. *Ibid.*, cap. 190.

17. Mallem purus a peccato et innocens gehennam intrare, quam peccati sordibus pollutus caelorum regna tenere. *Ibid.*

18. Necessè est omnem hominem in peccato originali natum, illo non dimisso damnari. *Lib. de Conceptu virginali, cap. 28.*

19. Peccatum quod est in corpore nostro, quidam tyrannus est pugnavit adversum nos, et membra nostra pro armis habere querit ad debellandum nos. *Super Epist. ad Rom., cap. vi, in illud: Peccatum vobis non dominabitur.*

20. Quanto quis magis peccat, vel diutius moratur in peccato, tanto magis elongatur à Deo. *Part. 2, tit. 9, de Acedia, cap. 13, § 1.*

21. Quot mortalia peccatores habent, tot deos invocant et adorant. *Serm. Dom. 6, post Trinit.*

22. Peccatum est insanabilis, quo quis se peccatorem esse non arbitratur. *Lib. 5 Confess., cap. 10.*

23. Sicut propria cogitatione non peccat invitus, ita dum consentit male suadenti, non ulique nisi voluntate consentit. *Prose.*

24. Gravius est non solum nullo studente propria cogitatione peccare, sed etiam peccatum alteri per inadvertentiam dolique suadere, quam ad peccandum alterius suasionem traduci. *Lib. 3 de Libero arbit., cap. 10.*

25. Illa est peccati poena justissima, ut amittat unusquisque, quo bene uti noluisset, cum sine ulla posset difficultate, si vellet: ut qui sciens, recte non facit, amittat scire quid rectum sit; et qui recte facere cum posset, noluisset, amittat posse cum vellet. *Lib. 3 de Libero arbit., cap. 18.*

26. Peccata animas fallunt, cum verum querunt, relicta et neglecta veritate. *De Vera relig., cap. 36.*

27. Homo peccans turpis factus est voluntate, universum amittendo, quod Dei preceptis obtinere possidebat; et ordinatus a parte est, ut qui legem agere noluisset, a lege agatur. *Lib. 6 Musica, cap. 11.*

28. Quanto quisque gravius leviusque peccaverit, tanto in peccato committendo maior, quanto in diligendo Deo et proximo minor. *Prose.*

29. Tanto minor in peccati perpetratione, quanto maior in Dei et proximi dilectione. *Epist. 29, ad D. Hieronymum.*

30. Tantum quisque peccatum odit, quantum iustitiam diligit. *Epist. 144, ad Anastas.*

31. Qui iniuste se ordinat in peccatis, iuste ordinatur in penis. *Epist. 120, ad Honorat., cap. 2.*

32. Non potest peccatum perpetrandum mente

decerni, nisi et illa mentis intentio male actioni cadat et serviat. *Lib. 12 de Trinitate., cap. 12.*

33. Peccata, quævis magna et horrenda, cum in consuetudinem venerint, aut parva, aut nulla esse creduntur, usque adeo ut non solum occultanda, verum etiam jam prædicanda ac diffamanda videantur. *In Enchiridio, cap. 80.*

34. Nemini desit Deus largientum peccandi, quamvis miserando delectat jam facta peccata, si non satisfactio congrua negligatur. *Ibid.*, cap. 70.

35. Sine libidine non est parantum concubitus, ob hoc ex eorum carne nascentium non potest sine peccato esse conceptus, ubi peccatum in parvulos non transmittit propagatio, sed libido. *De Fide ad Petrum, cap. 2.*

36. Gravius est peccatum, quod animo nocentis, quam quod animo subvertentis efficitur. *De Mendacio, cap. 15.*

37. Qui peccando malum facit, prius delinquendo a bono cadit. *Lib. 3 super Levitic., quæst. 20.*

38. Sicut omni peccanti animæ duo ista poenalia, ignorantia et difficultas: ex ignorantia deonestat error: ex difficultate cruciatus affligit. *Lib. 3 de Lib. arb., cap. 18.*

39. Usque adeo peccatum voluntarium est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. *De Vera religione, cap. 14.*

40. Nullum peccatum committi potest, nisi dum appetuntur quæ Christus contempsit; aut fugiuntur, quæ ille sustinuit. *Ibid.*, cap. 16.

41. Sicut in rebus utilibus non vocatur damnum, quod propter majus lucrum amittitur: sic et in rebus sanctis non vocatur peccatum, quod ne gravius admittatur, admittitur. *De Mendacio, cap. 18.*

42. Quanto persona peccantis supplicior est, tanto magis leve delictum ejus. *In Quæst. veteris et novi Testamenti., quæst. 16.*

43. Nullum peccatum adeo parvum est, quod non crescat neglectum. *De Vera et falsa penit., cap. 8.*

44. Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit, accepio tanquam pretio dulcedinis temporalis voluntatis. *In Expos. super Epist. ad Rom., propos. 42.*

45. Nulla peccati est exensatio, si amici causa peccaveris. *De Amicit., cap. 7.*

46. Quanta fuit iniquitas in peccando, ubi tanta erat non peccandi facilitas? *Lib. 14 de Civitate Dei, cap. 15.*

47. Nemo esse sine peccato potest, et quisquis se inculpatum dixerit, aut superbum, aut stultis est. *Lib. 4 Contra duas egist. Pelag.*

48. Molestum est et minimum periculosum, immo periculosius, et pro certo exitabile, quid scientes peccant. *Super Psalmi.*

S. ANSELMUS.

49. Si tu peccatum tuum in dorso ponis, Deus ibi faciem ponit: tu peccatum tuum ante faciem tuam converte, si vis inde Deus faciem suam avertat, et sic securus rogas, et exaudit. *Ibid.*, vers. 10. *Averte faciem tuam.*

50. Perversa et falsa innocentia est, habenas laxare peccatis. *Ibid.*

51. Gravia vincula peccatorum sunt. Super *Psal.* lxxvii, vers. 7.

52. Omnia peccata duae res faciunt in homine, cupiditas et timor: cogitato, discufite, interrogate corda vestra, perscrutamini conscientias, videte utrum possint esse peccata, nisi aut cupiendo, aut timendo. Super *Psal.* lxxxix, vers. 17.

53. Inest peccatum cum delectaris, regnat si consenseris. Super *Psal.* l.

54. Quemlibet valde iustum discitis in hac vita, quamvis iam sit dignus iusti vocabulo, non est tamen sine peccato. Tract. 4 super *Evang. Joan.*, cap. 8.

55. Levia peccata noli contemnere; si contemnis quando appendis, expavesce quando numeras. *Prose.*

56. Levia multa faciunt unum grande, multae guttae implent flumen, multa grana faciunt massam. Tract. 1 super *Epist. Joan.*, cap. 3.

57. O quam tolerabilis canis putridus fetet, quam anima peccatrix Deo! magis infelix ista Deo, quam ille hominibus. *De Contrit. cordis*, cap. 4.

58. Anima peccatrix arbor infructuosa est, digna securi et igne, digna succidi et incendi. *Ibid.*

59. Cæcus non videt foream in quam cadit, qui sponte facit peccatum, videns et sciens, cæcus est, et precipitio se tradit. *Ibid.*, cap. 3.

60. Magis est vitanda peccandi feditas, quam qualibet tormentorum immanitas. *Ibid.*

61. Infelix commercium, pro tam brevi gaudio, celesti privati regno, et ineffabili miseria, cum diabolo pati supplicia. *De Contempt. mundi*, cap. 7.

62. Humanum est peccare, christianum est a peccato desistere, diabolicum est in peccato perseverare. Lib. 2 de *Visitat. infirm.*, cap. 5.

63. Nullus est excusatus a peccato, quia talis est iudex, ut omnis homo ab illo inveniat reus. *De Tempore barbarico*, cap. 1.

64. Amat mortem, qui vitæ præcepta non servat: et horret vitam, qui peccata morti debita desperata morte frequentat. Serm. 3 de *Verbis Dom.*

65. Nullum est peccatum quod fecit homo, quod non possit facere alter homo, si desit rector a quo factus est homo. Homil. 23 ex *III Hom.*

66. Nondum times peccatum? time quo perducit peccatum. *Ibid.*, homil. 42.

67. Ipsa est infelicitas hominum: propter quod peccant, morientes hic dimittunt, et ipsa peccata secum portant. *Prose.*

68. Peccas propter pecuniam? hic dimittenda est. Peccas propter villam? hic dimittenda est. Peccas propter mulierem? hic dimittenda est.

69. Et quidquid est propter quod peccas, quando oculos in morte clauderis, hic dimittis; et ipsum peccatum quod committis, tecum portas. *Ibid.*

70. Dulce est peccatum, sed amara est mors. *Ibid.*

71. Multi se assidue dicunt esse peccatores, et tamen adhuc illos delectat peccare. Professio est, non emendatio. Accusatur anima, non sanatur. Pronuntiatur offensa, non tollitur. Serm. 3 de *Nativit.*

72. Minutus peccatis licet occidi animam non credamus, ita tamen velut quibusdam pustulis, et quasi horrenda scabie replentes, difformem faciunt. Serm. 4 pro *Defunctis.*

73. Multi sunt qui in luce ambulare se putant, et foris claros existere se existimant, cum peccatorum luto pleni intus tenebroso persistant. Serm. 62 ad *Frates in eremo.*

74. Peccata scientium, peccatis ignorantium præponuntur. Lib. 4 de *Baptismo contra Donatist.*, cap. 5.

75. Animæ, si peccaverint, miseræ sunt. Lib. 3 de *Lib. arb.*, cap. 9.

76. Propria cogitatione non peccat invitus. *Ibid.*, cap. 10.

77. Creatura quæ nunquam peccavit, a peccato libera voluntate abstinuit, neque coacta non peccavit, sed sponte. *Ibid.*, cap. 12.

78. Peccat, qui damnat quasi peccata, quæ nulla sunt. *Ibid.*, cap. 15.

79. Si sic homo factus est ut necessario peccet, hoc debet ut peccet: cum ergo peccat, quod debet facit. *Ibid.*

80. Ex quo incipit homo præcepti esse capax, ex illo incipit posse peccare. *Ibid.*, cap. 24.

81. Nemo dicat, Ego peccator homo sum, sed iniquus non sum. Tract. 4 super *Epist. Joan.*

82. Peccati dedecus emendat poena peccati. *Ibid.*, cap. 9.

83. Duae sunt origines peccatorum; una spontanea cogitatione, altera persuasionem alterius. *Ibid.*, cap. 10.

84. Non iniuste aliquid pati, sed iniuste aliquid facere, peccatum est. *Ibid.*, cap. 16.

85. Non est cui recte imputetur peccatum, nisi peccanti et volenti. *Ibid.*, cap. 17.

86. Peccatum admittitur, cum meliora et summa bona deseruntur. Lib. 2 *Confessionum*, cap. 5.

87. Solum peccatum a Deo non est. *Ibid.*, lib. 12, cap. 11.

88. Nihil est infelicior felicitate peccantium, qua penalis nutritur impunitas, et mala voluntas velut hostis interior roboratur. *Epist.* 5.

89. In quantum homo peccat, in tantum malus est. *Epist.* 54.

90. Boni in quantum non peccant, filii Dei sunt: in quantum autem peccant, utique mali sunt. *Ibid.*

91. Humana superbia excusata se putat, quando ignorantie, non voluntatis est, quod peccat. *Epist.* 105.

92. Inaniter putat victorem se esse peccati, qui poenæ timore non peccat. *Epist.* 144.

93. Qui gehennas metuit, non peccare metuit, sed ardere: ille autem peccare metuit, qui peccatum ipsum sicut gehennas odit. *Ibid.*

94. Inimicus iustitiæ est, qui poenæ timore non peccat: amicus autem erit, si ejus amore non peccet. *Ibid.*

95. Si quis bonum putaverit esse quod malum est, et fecerit, hoc putando utique peccat. *Epist.* 154.

96. Anima nulla Dei culpa, nulla Dei necessitate vel sua, sed propria voluntate in peccatum est collapsa. *Epist.* 28.

97. Tantum quisque peccatum odit quantum iustitiam diligit. *Epist.* 144.

98. Sunt peccata ignorantie, quando quisque æne fieri putat quod male fit. *Epist.* 154.

99. Quamdiu in hac vita conversaris, sine peccato te esse non credas. *Epist.* 205.

100. Debet esse in recte factis amor, in peccatis dolor. *Epist.* 260.

101. Genus humanum non peccasset in Adam, si ipse non peccasset. Lib. 6 de *Genesis ad lit.*, cap. 4.

102. Magis facienti quam patienti obest omne peccatum. *Enchirid.*, cap. 17.

103. Neque quia peccatum est omne crimen, ideo crimen est etiam omne peccatum. *Ibid.*, cap. 64.

104. Non peccatum approbat, qui pro alio non peccat: et neutrum placet ei qui utrumque nollet admitti. Lib. de *Mendacio*, cap. 9.

105. Dignatur superbus cum peccat, convinci quod ipse peccaverit. *De Continentia*, cap. 5.

106. Non potestas Deo defuit facere hominem, qui peccare non posset, sed maluit eum talem facere, cui adiaceeret peccare si vellet, non peccare si nollet, hoc prohibens, illud precipiens; ut prius esset illi bonum meritum non peccare, et postea justum premium non peccare. *Ibid.*, cap. 6.

107. Non peccandum est homini minus, ne alius peccet amplius. *De Mendacio*, cap.

108. Melior est homo, etiam peccator, quam bestia. *De Catechis. rud.*, cap. 18.

109. Qui se extollunt super peccatores, et putant se tales esse non posse, ipsi sunt iniqui. *Annot. in Job*, cap. 49.

110. Peccatores durescunt quasi glacie livoris. *Ibid.*, cap. 37.

111. Regnat peccatum, si desiderii ejus obeditur. *De Continentia*, cap. 3.

112. Peccatum quod inultum videtur, habet pedissequam penam suam: ut nemo de admissio, nisi aut amaritudine doleat, aut cæcitate non doleat. *Ibid.*, cap. 6.

113. Sicut injustum est peccatum, ita justum est peccati supplicium. *Ibid.*

114. In omni peccato contra iustitiam concupiscitur. *Ibid.*, cap. 11.

115. Peccatum justa poena sequitur. Lib. 8 *Conf.*, cap. 5.

116. Deus hominem peccantem nec impunitum esse permisit, nec sine misericordia dereliquit. Lib. 5 de *Civitat. Dei*, cap. 11.

117. Homo nulli alii quam sibi sciat tribuere debere quod peccat. *Ibid.*, lib. 15, cap. 7.

118. Non nisi peccatis homines separantur a Deo. *Ibid.*, lib. 10, cap. 22.

119. Prima servitutis causa, peccatum est. *Ibid.*, lib. 19, cap. 45.

120. Pertinet ad innocentis officium, cohibere a peccato, vel punire peccatum. *Ibid.*, cap. 16.

121. Iustitia peccatores tenet sola mala voluntate, quamvis quod voluerint, implere nequiverint. *De Duab. animab.*, cap. 10.

122. Non nisi voluntate peccatur. *Ibid.*

123. Dicere animas, et esse malas, et nihil peccare, plenum est dementia: dicere autem peccare sine voluntate, magnum deliramentum est. *Ibid.*, cap. 12.

124. Si nihil delectaret illicitum, nemo peccaret: peccat ergo qui delectationem illiciti relaxat potius quam refrænata. Lib. 22 *contra Faust.*, cap. 48.

125. Ille sine dubio peccavit, qui quod prohibetur, admisit. *Contra Felician.*, cap. 13.

126. Qui cogitur necessitate aliquid facere, non peccat. *Contra Fortunat.*, disputat. 1.

127. Qui non voluntate peccant, non peccant. *Ibid.*, disputat. 2.

128. Homines peccatores, eo quod sunt homines, ad Deum, eo vero quod peccatores, ad diabolum pertinent. *De Duabus animabus*, cap. 7.

129. Omne factum, si recte factum non est, peccatum est. *De Utilitate credendi*, cap. 42.

130. Mors hominis ex poena peccati est, unde et ipsa peccatum dicitur; non quia peccat homo

dum moritur, sed quia ex peccato factum est ut moriatur. Lib. 44 *contra Faust.*, cap. 3.

131. Deus non auctor, sed tamen ordinator peccatorum est. *Ibid.*, lib. 22, cap. 78.

132. Peccatum fit ab anima rationali, cui liberum voluntatis arbitrium est. *De Fide contra Manich.*, cap. 9.

133. Cum duo sint genera malorum, peccatum et pena peccati, peccatum ad Deum non pertinet, pena peccati ad vindictam pertinet. *Contra Fortunat.*, disput. 1.

134. Nisi libera voluntas esset in nobis, peccata non essent. *Ibid.*, disput. 2.

135. Multo gravius peccat sciens, quam nesciens. Lib. 4 *de Baptismo, contra Donat.*, cap. 5.

136. In ipsa intus voluntate peccat, qui non voluntate, sed timore non peccat. Lib. 4 *ad Bonifacium*, cap. 9.

137. Hic praeceptum est, ut non peccemus: in caelo praemium, non posse peccare. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.

138. Cum peccat homo, non secundum charitatem, sed secundum cupiditatem peccat. *De Gratia Christi*, cap. 21.

139. Cum facit homo aliquid ubi peccare non videtur, si propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convincitur. Lib. 4 *contra Julian.*, cap. 3.

140. Pugna boni et mali nulla esset, si nemo peccasset. *Ibid.*, cap. 4.

141. Concupiscentia peior est, quam ignorantia: quia ignorantia sine concupiscentia minus peccat, concupiscentia vero sine ignorantia gravius peccat. *Ibid.*, lib. 6, cap. 6.

142. Multum errat, qui vel necessitatem nihilam putat esse peccandi: necesse est enim ut peccet, qui nesciendo quid facere debeat, quod non debet facere facit. Lib. 1 *contra Julian. Oper. imperf.*, num. 104.

143. Necesse est ut peccet, a quo ignoratur iustitia. *Ibid.*, num. 105.

144. Ex vitibus naturae, non ex conditione naturae, est quaedam peccandi necessitas. *De Nat. et grat.*, cap. 66.

145. Non ideo sunt homines sub diabolo, quia homines sunt, sed quia peccatores sunt. Lib. 2 *de Nuptiis*, cap. 4.

146. Peccata tenebrae animarum sunt. Lib. 4 *de Baptismo, contra Donat.*, cap. 14.

147. Peccata scientium, peccatis ignorantium praeponiuntur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.

148. Quamvis diabolus sit auctor et princeps omnium peccatorum, non tamen filios diaboli faciunt quaecunque peccata: peccant enim filii Dei. Lib. 3 *ad Bonifacium*, cap. 3.

149. In peccato moriuntur omnes, non in morte peccant: nam peccato praecedente mors sequitur non morte praecedente peccatum. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

150. Peccata quae vindicantur longissimi temporis poenis, brevissimo tempore perpetrantur. Lib. 21 *de Civil. Dei*, cap. 14.

151. Nihil erit liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato. *De Corrupt. et grat.*, cap. 14.

152. Qui peccato abrenuntiat, peccato moritur. Lib. 2, *contra Juliani Oper. imperf.*, num. 224.

153. Peccatum est actus, et non res. *De Perfect. just.*, cap. 2.

154. Duobus modis constat omne peccatum, si aut illa fiant quae prohibentur, aut illa non fiant quae iubentur. *Ibid.*, cap. 5.

155. Ignis non ignibus extinguuntur, nec peccata peccatis. *De Nat. et grat.*, cap. 28.

156. Etiam si non hic vivatur sine peccato, licet mori sine peccato. *Ibid.*, cap. 35.

157. Peccata manere non possunt, quoniam cum fiunt, praeterunt, reatus tamen manet. Lib. 1 *de Nuptiis*, cap. 26.

158. Hoc est non habere peccatum, reum non esse peccati. *Ibid.*

159. Omnis qui peccat, moritur. Tract. 49 *super Joan.*

160. Laborat ne moriatur homo morituros, et non laborat ne peccet homo in aeternum victurus. *Ibid.*

161. Duae res sunt homo et peccator: quod audit homo, Deus facit; quod audit peccator, ipse homo facit. *Ibid.*, tract. 12.

162. Miserere mihi miserum peccatori indigna agenti, et digna patienti. Lib. *Medit.*, cap. 38.

163. Omnia peccata hominum aut ad corruptelam pertinent flagitorum, aut ad facinora nocendi. *De Decem chordis*, cap. 10.

164. Si amaveris peccata, in mortem irrues; quo posses non venire, si non amares peccata. *De Discipul. christ.*, cap. 12.

165. Peccatum nihil est, et nihil fiunt homines cum peccant. Tract. 1 *super Joan.*

166. Venit Christus sine peccato, et invenit omnes cum peccato. *Ibid.*, tract. 14.

167. Aliquando homines volunt carere Dominis, qui nolunt carere peccatis. *Ibid.*, tract. 41.

168. Si amas peccata tua, contrarius es Christo. Tract. 3 *super Epistol. Joan.*

169. Idem est peccatum, et iniquitas. *Ibid.*, tract. 4.

170. In quo non est peccatum, venit superbia peccatum. *Ibid.*

171. Ubi peccata mea emendare debui, peccata peccatis addidi. Lib. *Medit.*, cap. 39.

172. Sicut futura peccata negligendo justitiam, committuntur: ita praeterita iniustitiam defendendo firmanantur. *Hom. 24 ex Iust. Hom.*, cap. 1.

173. Peccata ne fiant, prospiciat charitas: facta debet humilitas. *Ibid.*

174. Omne peccatum consuetudine vilescit, et fit homini quasi nullum sit. *Ibid.*, hom. 28, cap. 3.

J. BASILIUS MAGNUS.

175. Si homin est peccatum, ad extremum usque ipsam serva: si autem perniciosum, quid in his quae exiliosa sunt, perseveras? Cont. 13 *de Baptismo*.

V. BEDA.

176. In hoc ipso peccat homo, quod peccare vellet, si inulte posuisset. In suis *Proverb.*, verbo *In hoc*.

177. Sanguis sanguinem tangit, cum peccata peccatis adiunguntur. *Ibid.*, verbo *Sanguis*.

178. Quis magis mortuus eo qui fovet ignem in sinu, peccatum in conscientia; nec sentit, nec expavescit, nec excusit? *Serm. 2 de Resurr.*

S. BERNARD.

179. Quisquis perfecte senserit onus peccati, et animas lesionem, exteriorum aut parum sentiat, aut ex toto non sentiat corporis poenam. *Serm. 3 ad Fratres*.

180. Frustra sibi de infirmitate vel ignorantia blandiuntur, qui ut liberi peccant, libenter ignorant, vel mitramantur. *De Duodecim grad. humilit.*

181. Sicut peccatum est perpetratio mali; sic delictum est desertio boni. Lib. *Medit.*, cap. 2.

182. Velle peccare, malum est: peccare, peius: in peccato perseverare, pessimum: nolle penitere, mortale est. *De Inter. domo*, cap. 24.

183. Peccatum manifestando aerescit, lacendo crescit. *Serm. 38 ad Sororem*.

S. BONAV.

184. Nihil miserabilius quam peccato servire. Collat. 42, super cap. viii *Joan.*

185. Non actus temporalis facit ut peccatum mortale aeternaliter puniatur, sed circumstantia illius in quem peccatur. Super *Luc.*, cap. vi.

186. Certe periculosius est unum peccatum habere in corde, quam mille serpentes in corpore. *Serm. 4 Dom. 3, Quadrag.*

187. Immisericordior es anime tuae, ipsam per peccatum occidendo, quam Judas corpori suo ipsum jugulando. *Serm. 2 Dom. 1, post Pent.*

188. Via peccatoris mala est committendo culpam, peior extinguendo gratiam, pessima perdendo gloriam. *Serm. 2 Dom. 40, post Pent.*

189. Peccatum ante mortem est curabile, solo autem excessu mortis fit incurabile. Super lib. 2 *Sent.*, dist. 7, part. 1, art. 4, quest. 1.

190. Quamvis singula non lethali vulnere ferire sentiantur, tamen omnia simul congregata, veluti scabies, eo quod plura sunt, nocent. Super lib. 4 *Sentent.*, dist. 16, part. 2, art. 3, quest. 1.

191. Nunquam est peccatum mortale in inferiori parte absque superiori. *Ibid.*, dist. 24, art. 2, quest. 2.

192. Peccatum immittitur in cogitatione, crescit in delectatione, perficitur in consensu. In *Centulog.*, part. 1, sect. 14.

193. Peccatum pertransit actu, sed romanet reatu. *Ibid.*, sect. 33.

194. Per peccatum ratio caeca facta est, voluntas curva et foeda, memoria instabilis et vaga. Lib. 1 *de Perfectu relig.*, cap. 4.

195. Cibis diaboli et refectio ejus peccatum est: qui plus peccat, majora ei convivia parat. *De novis Eccles.*, cap. 8.

196. Peccatum ipsius peccati cognitione curatur, et crimen criminis confessione abolitur. *Hom. 4.*

197. Non solum majora peccata, sed etiam et minuta, si nimirum plura sint, mergunt. *Ibid.*, hom. 8.

198. Peccatum si diu dominari permittitur, omnibus Sanctis et Deum timentibus, putorem terribitum exhalarit cognoscitur. *Ibid.*, hom. 23.

199. Habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quanto amplius unusquisque peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto eum plus peccare delectet. *Ibid.*, serm. 29.

200. Ille periculosius peccat, qui se graviter peccare non putat. *Ibid.*, hom. 34.

201. Dilecta recitanda declinare non possumus, nisi vetusta laetitia excretionis damineus. Super *Psalm.* iv, vers. 5: *Nolite peccare*.

202. Omne peccatum Deo abominabile est, atque a conspectu ejus extraneum. Super *Psalm.* xvi, vers. 15.

203. Multos sollicitat cohortis nefanda peccantium, et delectatione quadam deprimunt, quando cum plurimis delinquare festinamus. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 1.

204. Omne peccatum morbus est animarum, quo erascens salus interioris hominis dissipatur. Super *Psalm.* xl, vers. 5: *Quia peccavi tibi*.

205. Pingue est valde peccatum, quod arbitrio magis, quam necessitate committitur. Super *Psalm.* lxxv, vers. 7.

206. Unusquisque supplicium eligit, cum sponte peccat. Lib. 1 *Psalm.*, cap. 8.

207. Primum felicitatis gradus est, non delinquere; secundus, delicta cognoscere. *Epistol.* 55, *ad Corinthe.* *Pap.*, cap. 5.

208. Magis illicito delinquitur, ubi sine suspici-

S. BRUNO.

S. CESARIUS
ARLAV.

CASSIODOR.

CLEMENS.
ALEX.

S. CYPRIAN.

- cione, securum potest esse delictum. *De Singulari clericor.*, cap. 25.
- S. CYRILLUS ALEX. 209. Animo peccatis dedito nihil abiectionis, nihilque timidus. *Hom. 7 de Festis Paschal.*
- S. CYRILLUS HIEROSOL. 210. Gravis res est peccatum, grave malum est peccatum, sed non incurabile; grave reinenti, leve abiectioni. *Catech. 2.*
211. Irit peccatum nervos animæ, et conterit ossa mentis spiritualia, ac lumen cordis obtenebrat. *Ibid.*
212. Opera satana sunt cujusvis generis peccata, quibus te renuntiare necesse est; sicut enim aliquis fugit tyrannum, arma quoque illius vitare studet. *Ibid.*, *Cateches. mystag. 1.*
213. Tanto fil peior brutis animalibus vir in peccatis, quanto eisdem preslat, cum divina gratia est fultus. *Epist. ad Augustin. de Miraculis D. Hieronymi.*
214. Qui vult vere mundari a peccatis, peccare desistat. *Lib. contra Manich.*
215. Peccatum gratiam auferit, et penam inducit. *Super Epist. ad Romanos*, cap. 5, art. 8.
216. Pari reatu tenetur qui peccat, et qui peccantem, cum potest et debet, non corrigit, vel peccare permittit. *Super Apocal.*, cap. 2, art. 3.
217. Habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quanto amplius quis peccaverit, tanto minus ipsa peccata intelligat, tantoque amplius cum peccare delectet. *Prose.*
218. Peccatum enim rationem excecet, et ledit: et quanto magis peccamus, tanto anima nostra excecior redditur. *De Mortificat. vivifica*, art. 9.
219. Nihil facit rationalem creaturam Deo Altissimo displicentem, nisi peccatum. *De profect. spirit.*, art. 3.
- S. DOROTH. 220. Curate levia quoad levia sunt, ne graviora fiant: peccata enim a parvis incipiunt, et ad magna mala perducunt. *Doctr. 3.*
221. Anima quo magis peccaverit, eo fit semper debilior: peccatum enim in miseriam quamcumque trahit, et concutit. *Ibid.*, doctrina 7.
- S. EPHREM. 222. Cravus pejusque inter unum unum cogitationem, quam alius opere peccat, cum et hic penitentia reperiat locum, ille vero minime. *De Confessione.*
- S. EUSEBIUS CESARIENSIS. 223. Non facile in peccata labitur, qui se moriturum cogitat, et Deum sibi fore iudicem non ignorat. *Epist. ad Damas. Pap. de Morte D. Hieron.*
- S. EUSEBIUS EMILIANENSIS. 224. Modo delectat peccare, sed postmodum non delectabit ardere. *Homil. 3 Epiphani.*
225. Intolerabile est peccati jugum, et fredda damnatio, et erubescenda subjectio. *Ibid.*, homil. 3 de Pascha.

226. Ante vos sit peccatum, ut contra vos esse non possit. *Ibid.*, homil. de Penit. Niniviti.
227. Habet hoc infelix consuetudo peccandi, ut quantum amplius quisque peccaverit, tanto minus peccata ipsa intelligat, et tanto plus peccare delectet. *Prose.*
228. Et quando subreptit peccandi delectatio, statim futuri iudicii diem abscondit oblivio. *Ibid.*, homil. 5, ad Monachos.
229. Scelus est, quod interdum nobis breviter ac vilia facit peccata nostra ipsa consuetudo peccandi. *Ibid.*, homil. 8.
230. Omne peccatum febris est animæ, que dum auferitur (quia nullum habet substantiam) in nihilum revocatur. *Super Orat. Manassis in il lud: Ne perdas me cum iniquitatibus.*
231. Omnis homo se peccatorem confitetur, sed se iniquum dici pudet. *Super Job*, cap. XIII: *Quantas habeo iniquitates.*
232. Inimici peccatis nostris fiunt valentiores. *Super Psalm. VI.*
233. Rex soli Deo peccat; at qui sub iudicio vivit, peccat Deo, et legibus mundi. *Super illud Psalm. I: Tibi soli peccavi.*
234. Si homo avertit peccatum, Deus avertit faciem ne puniat. *Super illud Psalm. I: Averte faciem tuam, etc.*
235. Peccatum linguam obturare solet. *Super Psalm. L.*
236. Magna et profunda ignorantia, nescire quod pecces. *Super illud Psalm. LXXII, Nescivi.*
237. Sicut quamdiu humor est in cadavere, vermes nascuntur ex putredine: sic ex ipsa materia peccatorum gignuntur supplicia. *Super Isaiam*, cap. XIV.
238. Unde cepit peccatum initium, inde iudicium. *Super Ezech.*, cap. 9.
239. Quoties peccamus, morimur; quoties benefacimus, vivimus. *Super Danielelem*, cap. XIII.
240. Qui peccata peccatis addit, quasi funem connectit, quo flagellatur et ligetur. *Super Joan.*, cap. II.
241. Unusquisque peccator, mole peccatorum pressus, et sua lege gravatus, et consuetudine sua mala jam fortens, alios exemplo suo aperte corrumpit. *Super Joan.*, cap. VI, in illud: *Domine, jam selet.*
242. Dum peccator contemnit, sepultus jacet: quando se penitet, surgit: quando confitetur prodit, quasi de oculis exeundo manifestus. *Ibid.*, cap. XI, in illud: *Et statim prodit.*
243. Impietas est in Deum peccasse, iniquitas in homines. *Super Epist. ad Rom.*, cap. I, in illud: *Super omnem iniquitatem.*
244. Peccatum res est adeo mala, ut ubi quis

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

- fuerit liberatus, ob ipsum rubore suffundatur. *Ibid.*, cap. VII, in illud: *Nunc vero liberati a peccato.*
245. Subjectus peccato facit quod non vult. *Ibid.*, cap. VII.
246. Peccatum deceptio est animarum. *Super Apocal.*, cap. XXI.
- GLOSS. INT. 247. Deus revocat peccatores, qui a diabolo captivi tenentur: et tu abiectionis, qui eum debes imitari. *Super II Reg.*, cap. XIV.
- S. GREGOR. MAG. 248. Anima peccatrix miserando modo fit quotidie tanto securior, quanto peior. *Lib. 9 Moral.*, cap. 42 super illud *Job x: Reversusque mirabiliter me crucias.*
249. Gravioris est certaminis commissa peccata prodere, quam non admissa vitare. *Ibid.*, lib. 22, cap. 14, super illud *Job XXXI: Et celavi in sinu meo iniquitatem.*
250. Peccatum quod penitentia non diluit, ipso suo pondere mox ad aliud trahit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 12, super illud *Job XXXIV: Novit enim opera eorum.*
251. Peccatum quod ex peccato oritur, non jam peccatum tantummodo, sed peccatum est et pena peccati: quia iusto iudicio omnipotens Deus cor peccantis obnubilat, ut precedentis peccati merito etiam in aliis cadat. *Ibid.*
252. Suggestio peccatum agnoscimus, delectatione vincimur, consensu ligamur. *In Pastoral.*, part. 3, cap. 4, admonit. 30.
253. Tardius peccatum solvitur, quod per consilium solidatur. *Ibid.*, admonit. 33.
254. Peccata si qui nolunt vitare cum possunt, postea non possunt si volunt. *Lib. 6, in I Reg.*, cap. II, super illud *xv: Nec voluerunt desperare ea.*
255. Superbit, qui peccatum (si liceat non puniri) non deserit. *Lib. 4 Moral.*, cap. 25.
256. Eo atrocior peccator in tormentis obruitur, quo alius in peccatis elevatur: cum transit quod extollitur, permanet quod punitur. *Ibid.*, lib. 6, cap. 4.
257. Tunc verius a peccatis alienis absistimus, cum prius nos a propriis custodimus. *Ibid.*, lib. 48, cap. 4.
258. Peccatores se esse plerumque confitentur, etiam qui se peccasse non credunt: sed cum peccata sua veraciter aliis arguentibus audiunt, defendunt se summopere, atque innocentes videri conantur. *Prose.*
259. Unusquisque ergo cum talis est, qui deliquisse se dicit, vere non dicit, quia peccatorem se non ex cordis intimo, sed verbotenus asserit: iste de confessione peccati ornari vult, non humiliari: per accusationem suam humilis appetit videri, non esse.

260. Nam si confitendo peccatum, esse humilis veraciter appeteret, de perpetrato peccati arguentes se alios non impugnaret. *Ibid.*, lib. 24, cap. 6.
261. Antiquus hostis peccatoris perditione satietur. *Ibid.*, lib. 34, cap. 6.
262. Usitatum humani generis vitium est, latendo peccatum committere, et commissum negando abscondere, et convictum defendendo multiplicare. *Ibid.*, lib. 22, cap. 9.
263. Peccatum cum voce, culpa est in actione: peccatum vero cum clamore, culpa cum libertate. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 1, admon. 22.
264. In factis saepe infirmitate, saepe negligentia: in studiis vero malitiosa semper intentione peccatur. *Ibid.*, admonit. 33.
265. Qui peccata minima flere ac devitare quisque negligit, a statu iustitiae, non quidem repente, sed partibus totus cadit. *Ibid.*, admonit. 34.
266. Admissa peccata eo facilius oblivioni traduntur, quo ea vel nulla, vel levia putantur. *Super Septem Psalm. penit. super Psalm. IV*, vers. 3.
267. Qui neglecto Dei timore, peccata peccatis accumulat, profecto ut meretrix frontem obdurat. *Ibid.*, super *Psalm. I*, vers. 10.
268. Peccatum omne spina dicitur; quia dum confert delectationem, quasi pungendo lacerat mentem. *Ibid.*, super *Psalm. II*, vers. 4.
269. Quo quisque melius sperit; eo deterius delinquit. *Part. 3 Pastoral.*, cap. 1, admonit. 23.
270. Iniqui cum fine deliquerunt, quia cum fine vixerunt: nam voluissent, si potuissent, sine fine vivere, ut potuissent sine fine peccare. *Prose.*
271. In peccato semper vivere cupiunt, qui nunquam desinunt peccare dum vivunt. *Lib. 4 Dialogi*, cap. 44, verbo *Hoc.*
272. Peccatum quod per penitentiam citius non deletur, peccatum est, et causa peccati, simulque et pena peccati. *Prose.*
273. Omne enim quod prius committitur peccatum est: sed si citius penitendo non tergitur, iusto iudicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem etiam in culpam alteram permittit cadere: ut qui flendo et corrigendo noluit mundare quod fecit, peccatum incipit peccato cumulare.
274. Peccatum ergo quod penitentia lamento non diluitur, peccatum simul est, et causa peccati: quia ex illo oritur unde adliue peccatoris animus atque obligatur.
275. Peccatum vero quod ex peccato sequitur, peccatum simul est, et pena peccati. *Homil. 14, super Ezech.*
276. Tanto amplius peccati rubigo consumitur,

quanto peccatoris cor magno charitatis igne concenatur. Homil. 33 super *Evang.*

277. Perditur homo cum peccat, invenitur cum peccatum adversum se iam penitendo pronuntiat. *Prose.*

278. Dum ille qui peccavit, confitendo justificari incipit, in luce jam cernitur, ubi positus invenitur. Lib. 4 in *1 Reg.*, cap. iv.

279. Quid sunt peccata, nisi languores animarum? *Ibid.*, lib. 6, cap. 3.

S. GREGOR.
NAZ.

280. Peccatum mors animæ est, atque perniciēs. Orat. 9, in *Fenere patris sui*.

281. Peccare, humanum, ac inferne est compositionis. Orat. 3, de *Santo Iovaco*.

282. Peccatum humilitatis est mater, conversionis vero humilitatio. Orat. 4, in *Julian*. *Imperat.*

HAYMO.

283. Funis torquendo componitur, ut longior efficiatur: et quæcumque peccatis peccata addunt, quasi funem faciunt, quo in poena ligentur. *Serm. Dom. 21, post Pent.*, super illud *Psalm. cxviii: Funes peccatorum circumplexi sunt me.*

284. Ille fit diaboli habitatio, in cuius mente regnat peccatum. Super *Apocal.*, cap. xii, in illud: *Neque locus invenitur est, etc.*

S. HIERON.

285. Ad peccatum maximum, quod opere perpetratur, nequaquam pervenies, si incentiva vitiolorum statim in mente jugulas, et parvulus Babylonis allidis ad petram, in qua serpentis vestigia non reperiuntur. *Epist. 8 ad Demetriad.*

286. Malorum solatium est bonos carpere, dum peccantium multitudine putant culpam minui peccatorum. *Epist. 10 ad Furium.*

287. Multitudo peccantium, peccandi licentiam subministrat. *Epist. 12 ad Gaudentium.*

288. Pro nefas! orbis terrarum ruit, in nobis peccata non runt. *Ibid.*, etc.

289. Tanto facilis abstinentia a quocunque delicto, quanto illud magis cavemus: non cito ad majora progredimur qui etiam parva formidat. *Epist. 14, ad Celantium.*

290. Peccantium multitudo non parit errori patrocinium. *Epist. 20 ad Rufinum.*

291. Hominem absque peccato posse esse, si velit, sine Dei gratia etiam cogitare, sacrilegium est. Lib. 1, *dialog. advers. Pelag.*

292. Peccatorum est jacere, iustorum stare. *Epist. 24, ad Damas. Pap.*

293. Peccatum odoris est putidi, virtus spirat unguenta. In homil. super *Can. ad Damas. Pap.*

294. Porta diaboli est peccatum: sicut homo justus Spiritus sancti porta est. Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 4, in illud: *Notite locum dare diabolo.*

HUGO A. S.

295. Melius quædam peccata, maxime que

dulcescent nobis, fugiendo vicinus, quam resistendo. *Serm. 38, de divers.*

296. Quatuor sunt que aggravant peccatum: qualitas generis, frequentia, diuturnitas, impunitas. Super *Gen.*, cap. iv.

297. Sepe cum aliquis evadit unum peccatum, incurrit in aliud: vitia enim complexa sunt, et sese mutuo juvant. *Ibid.*, cap. 14.

298. Dominus sepe tentari de aliquo peccato permittit, ne tentati de alio succumbamus. *Ibid.*

299. Peccatum tria habet tribus respondentia, Damnosum est, inde dolor: turpe est, inde pudor: penale est, inde timor. *Ibid.*, cap. 49.

300. Quatuor modis peccamus in opere. Primo latenter, secundo publice, tertio consuetudine, quarto superba excusatione. Super *Job*, cap. 4.

301. Quod virtus unit, peccatum disjungit. *Ibid.*, cap. 8.

302. Anima peccatrix, meretrix est. Super *Psalm. xxx.*

303. Peccatum est hamus diaboli, quo capiuntur homines. Super *Psalm. li.*

304. Prima et maxima poena, est ruina de peccato in peccatum. Super *Psalm. lxxvii.*

305. Peccator fit jumentum diaboli, portans indifferenter ejus onera. Super *Psalm. lxxii.*

306. Peccatores vadunt cogitando; cadunt consentiendo; continentur operando; illaquantur per consuetudinem; capiuntur in morte. Super *Prov.*, cap. xxviii.

307. Multum impie agit, qui sine pudore peccata committit. Super *Ecclesiasten*, cap. vii.

308. Non necessitate peccamus, sed perversa voluntate, que ex liberi arbitrii qualitate procedit. Super *Sapient.*, cap. i.

309. Quot peccata habes in corde, tot simulachra habes in domo tua. Super *Isai.*, cap. xlvi.

310. Malum est peccare, pejus est peccatum factum manifestare, pessimum ipsum defendere, et se innocentem reputare. Super *Hieron.*, cap. ii.

311. Longe gravior est causam peccati præbere, quam peccare. Super *Luc.*, cap. 17.

312. Peccatores conditione quidem Dei sunt, voluntate autem sua sunt diaboli. *Ibid.*, cap. 19.

313. Liberos peccant homines, cum credunt se a nemine videri. Super *Joan.*, cap. i.

314. Nihil habemus proprium in hoc mundo, nisi peccata. Super *1 Machab.*, cap. iii.

315. Quanto magis ad finem vite accelerare, tanto magis peccatis involvor. Lib. 4 *Contemplat. de Innocent.*, cap. 4.

316. Ut unumquodque peccatum possit extinguere, causa atque occasio, per quam, vel ch quam admissum est, debet primitus amputari. Collat. 20, *Abbat. Piniasti*, cap. 10.

VICTORE.

HUGO CARD.

S. JOANNES
CHRYSOST.

17. Impossibile est, ut aut ignorantia, aut negligentia, aut vanitate, aut obreptione, aut cogitatione, aut necessitate, aut oblivione non peccetur. Collat. 22, *Abbat. Theonæ*, cap. 7.

18. Peccatum magna confusio est, et ideo non solum erubescere, sed se occultare debent peccatores, et miseros dicere et reos. Homil. 10, super *Gen.*

19. Nihil peccato pejus, ipsum ut introierit non solum confusione totum replet hominem, sed et insipientem facit eum, qui antea intellectu et sapientia multa præditus fuerat. *Ibid.*, homil. 17.

20. Qui amissa dignitate per peccatum magis subditus est, et imperium fert potius, quam imperat: amisit et nomen quod sit homo, et brutum in se nomina transiit. *Ibid.*, homil. 47.

21. Talis hominum natura est, ut si quando peccans non refrænatur, sed secure agit, ulterius procedat, et in præceptis feratur. *Ibid.*, homil. 26.

22. Qui peccato exponit se, obstruitur a cogitationibus absurdis. *Ibid.*, homil. 64.

23. Peccatum quando consummatum est, et opere perfectum, tunc sua absurditatis ostendit excellentiam. *Ibid.*, homil. 64.

24. Peccatum, donec consummetur, obtenebrat mentem, et quasi densa nubes mentem corrumptit: deinde conscientia insurgit post consumptionem, et quovis accusatore mentem gravius arrodit, monstrans absurditatem facti. *Ibid.*

25. Is quem peccare delectat, duplex scelus et geminum crimen admittit: et quod debita Domino servitutis non reddit obsequia, et quod innumera beneficia peccando ejus pensare nititur contumelia. *Serm. Quomodo primus*, etc.

26. Qui volens deliquit, vel sponte furit in peccatis, dæmon est. *Serm., de Davidicis Canticis.*

27. Non potest cogitare peccatum, qui supplicium cogitando veretur. *Prose.*

28. Non potest delinquere, qui futura premia meditat.

29. Oblivio mandatorum causa est delictorum.

30. Formido supplicii, abolitio est peccati. *Serm. super illud Isaiæ: Si Volueritis et audieritis me*, etc.

31. Tunc gravior crimen peccatum est, cum in peccato duratur. Homil. de *Jona Propheta*.

32. Nihil grave æque et onerosum invenies, quam peccatum. *Ibid.*

33. Primum est bonum, nihil omnino peccare; secundum vero, post peccatum sentire quod commiseris atque lugere. Homil. 14, super *Math. Oper. perf.*

34. Peccatum gravissima paralysis est: non

IBIOTA.

JOAN. CASS.

paralysis solimmodo, sed paralysis etiam pejus, *Ibid.*, homil. 68.

35. Vere in hoc peior est homo peccator, quam animal: quoniam animal etsi non glorificat Deum, non exacerbat: homo autem peccator non solum non glorificat Deum, sed adhuc exacerbat. *Ibid.*, homil. 25, super *Math. Oper. imperf.*

36. Sine causa fugit ante diabolum pedibus, qui sequitur cum peccatis. *Ibid.*, 49.

37. Grandis dæmon peccatum est. Homil. 16, ex *Divers.* in *Math.*

38. Nihil peccato turpius est, nihil ignominiosius: eo autem qui peccatorum sordibus inquinatur, nihil obscenius, nihilque contemptum dignius. Homil. 4, super *Joan.*

39. Nihil peccato sordidius, nihil immundius. *Ibid.*, homil. 51.

40. Peccatum mortuo asino gravius et fœdus olet. *Ibid.*, homil. 72.

41. Cravis, gravis, inquam, res est, et onerosa peccatum, et omni plumbo onerosius. *Ibid.*, homil. 87.

42. Peccatum quando parturit, habet confusionem ac pudorem: ubi autem perfectum fuerit, impudenter facit eos, qui ipsum pariarunt. Homil. 40, super *Acta Apost.*

43. Unumquodque peccatum, ubi patratum fuerit, et ad finem pervenerit, relinquit in anima venenum. *Ibid.*, homil. 41.

44. A peccatis duplicia gravia sunt: unum quidem quod impingimus, alterum quod deterioris effleimur. *Ibid.*

45. Voluntarius dæmon est peccatum, spontaneaque insaniam. *Serm. 28, super Epist. ad Rom.*

46. Feroce peccatum hominem facit, contumacem et impudentem reddit. Homil. 3, super *I Cor.*

47. Quamvis quispiam locuples sit, quamvis generosus et nobilis, est tamen inter abjectissimos, cum a peccato vincitur. *Ibid.*, homil. 9.

48. Nihil tam præter rationem est, quam peccatum; nihil tam stultum, nihil tam fatuum, nihil tam vehemens: omnia evertit, confundit, perdit. *Ibid.*

49. Non est, non est, inquam, aliquid peccatum quod non dilectionis virtus, instar ignis consumat. *Prose.*

50. Facilius est enim stipulam tenuem ac viliem multo igni resistere, quam peccati naturam dilectionis vi, ac potentia. Homil. 4, super *1 Thess.*

51. Nihil peccato putidius est, et putredine omni peccatum delictus est atque fœditus. Homil. 2 super *1 Timoth.*

52. Peccato nihil amarius, et hoc norant, qui

post admissum peccatum conscientia morore maceratur, quomodo dira amaritudine consumuntur. Homil. 31, super *Epist. ad Hebr.*

353. Tais res est peccatum, ut nullo prodatur arguente, nullo condemnante, nullo fugiat persequente, pavidum faciat et timidum peccatorem. Homil. 8 ad *Pop. Antioch.*

354. Hominis illustris et vulgo cogniti delictum commune omnibus damnus affert. Lib. 3 de *Sacerdot.*

355. Nihil peccante pauperius, nihil datus est justo. Serm. 5 de *Penit.*

356. Peccatum conceptum coluber est, in praecordiis hominis pariens mortem, nisi fuerit penituntia expiatum. In serm. de *Penit.*

357. Peccati conceptio serpens est, in praecordiis latens : consummatum vero, venenum spirat, et lethiferum generat morbum. *Ibid.*

358. Qui peccatum parit, in iudicium cadit : et si neglexerit, in ipso manebit. *Ibid.*

359. Peccati pater et mater, est venter incontinentis et libido. *Ibid.*

360. Peccati virtus, confusa est ebrietas, et castigandi securitas. *Ibid.*

361. Pondus peccati deprimit desperantem. *Ibid.*

362. In corde pigri, ut cereus ardet peccatum. *Ibid.*

363. Peccare humanum est, perdurare autem in flagitiis, non humanum, sed penitus diabolicum. Epist. 5 ad *Theodor. laps.*

364. Ea peccata nos condemnant, quae scientes et voluntarie facimus, Homil. 44, super *Gen.*

365. Non tam grave facinus est peccare, quam post peccatum se non pudere. Serm. 3, de *Provident.*

366. Peccatum dum aperitur, minus efficitur : si vero tegatur, pejus. Homil. 41, ad *Populum Antioch.*

367. Peccatum ubi initium cepit, nec est qui id ulterius progredi impediatur, cohiberi postea ac frenari haud facile potest. Lib. *Contra Gentes.*

368. Peccati natura, nisi restringatur, procedens alterius, gravius certe ac magis indomita efficitur. *Ibid.*

369. Pondus peccati etsi velit, etsi nolit, peccatorem humiliat et incurvat. Lib. 2, de *Conspunct. cordis.*

370. Tale est peccatorum debitum, ut si solliciti simus ad solvendum, leve sit : sin negligentes, erit gravissimum. Serm. 1 de *Adam, Sodomitis, etc.*

371. Quanto sapientiores aut potentiores fuerimus, tanto magis, si peccaverimus, puniemur. Serm. 5, super *Epist. ad Rom.*

372. Omnia increscunt mala, cum et peccamus, nec videmur nobis delinquere. Homil. 6 super *II Cor.*

373. Dormit et mortuus est, qui in peccatis est : nam et male fetet ut mortuus, et inutilis est ut dormiens. Serm. 18, super *Epist. ad Ephes.*, in illud 5 : *Exurge qui dormis.*

374. Quod peccamus non aliunde nobis oritur, quam quod Dei metus a nobis absit. Lib. 1 *Parall.*, cap. 12.

375. Peccatum dum committitur, pudoris aliquid adjunctum habet : cum autem admissum est, eos qui id admisserunt impudentiores reddit. *Ibid.*

376. Perridiculum est, quadrupedibus quidem imperare, a peccato in servitutem trahi. *Ibid.*

377. Peccata, quanto sunt spiritualiora, et quanto sunt sub majori specie boni palliata, tanto periculosiora sunt, et a sanatione magis distant. In *Regular. moralib. de gula.*

378. Humanum est peccare, diabolicum in peccatis perseverare. Serm. 1 de *Omn. sanctis.*

379. Qui peccaverit, abscondit sibi Deum : ipse vero Deo manifestus manet, sed non acceptus. Super *Prolog. Regule S. Bened.*, cap. 2.

380. Qui semper peccat, semper Deum irritat : et toties manus injicit in Deum, quoties mortaliter delinquit. *Ibid.*, cap. 2, text. 4.

381. Peccatum admittere, cadere est in puteum : consuetudinem vero peccandi facere, os putei est coangustare, ne is qui cecidit valeat exire. In cap. 7, *Regul. S. Bened.*, grad. 12.

382. Multi vitam sine crimine habere possunt, sine peccato vero non possunt. Lib. 2 de *Sum. bono*, cap. 18, sent. 1.

383. Majoris est culpe manifeste, quam occulte peccare : dupliciter enim reus est, qui aperte delinquit, quia et agit et docet. *Ibid.*, cap. 20, sent. 1.

384. Aliud est non peccare amore dilectionis Dei, aliud timore supplicii. *Prosec.*

385. Qui enim amore charitatis Dei non peccat, horrescit omne malum, amplectendo iustitiae bonum : nec eum delectat peccatum : etiamsi sceleris impunitas promittatur. Qui vero solo supplicii timore in se vitia reprimat, quamvis non expliat opus peccati, vivit tamen in eo voluntas peccandi, doletque sibi illicitum, quod lex prohibere dignoscitur. *Ibid.*, cap. 21, sent. 1.

386. Melius est peccatum cavere, quam emendare : facilius enim resistimus hosti, a quo non dum victi sumus, quam ei a quo jam superati ac devicti cognoscimur. *Ibid.*, cap. 23, sent. 1.

387. Omne peccatum aleanquam admittatur, amplius nullumescitur : cum vero in usu venerit

S. JOANNES DALASAC.

S. HIERON.

JOAN. GENS.

JOAN. TRITH.

S. ISIDORUS HISPAL.

(quamvis grave sit) leve existimatur, et sine ullo metu committitur. *Ibid.*, sent. 2.

388. Frequenter peccare cavendum est, ne forte dum expectamus a vitis sarnari, et vitia multiplicemur, et salutem non adipiscamur. *Ibid.*, cap. 23, sent. 9.

389. Ibi peccamus, ubi cupiditate vel voluntate deflectimur : ubi vero violenter addicimur, etsi facinus aut flagitium non est, miseria tamen est. Lib. 3 de *Sum. bono*, cap. 5, sent. ultima.

390. Ibi pecca, ubi Deum esse nescis. Lib. 2 de *Synon.*, cap. 11.

S. ISIDORUS PELUSIOTA.

391. Majus peccatum efficitur, non ob naturam, sed ob perpetrantis dignitatem, Lib. 4, epist. 121, ad *Theon. episc.*

392. Grave est eum qui inter subditos censetur, peccare : gravius eum qui divino cultui consecratus est : longe vero gravissimum eum qui pontificis dignitatem nactus sit. *Ibid.*, lib. 3, epist. 15, ad *Eliseum.*

S. JUSTIN. MART.

393. Eo pejus est cum notitia et scientia peccare, quam sine scientia, quo gravius est peccatum, quod causam excusationemque non habet, eo quod habet. De *necessariis quibusdam Questionibus*, explicatioe 3.

LACT. FIRM.

394. Quosdam nec pudor vitiorum tenet, sed patrocinia turpitudinis suae fingunt, ut etiam honeste peccare videantur. Lib. 3 de *Divin. Inst.*, cap. 15.

395. Ille qui peccat, sperare non debet perpetuam impunitatem, quia nulla est perpetua felicitas. De *Ira Dei*, cap. 20.

396. Nullus est, qui nihil peccet, et multa sunt, quae ad peccandum irritant : etas, violentia, egestas, occasio, premium. *Ibid.*

397. Servorum filiorumque peccata non coercere, peccatum est. *Ibid.*, cap. 18.

398. Omnis virtutis officium est, non peccare : quo profecto fungi non potest, qui Deum nescit. Lib. 6 de *Divin. Inst.*, cap. 5.

399. Sicut nihil prodest male viventi ante actae vite prohibitas : ita nihil officium peccata vetera correctio. *Ibid.*, cap. 24.

400. Peccatum vitare sapientis est. In *Epitome*, cap. *Nam.*

S. LAURENTI. JUSTIN.

401. Diabolo utinamque peiores sumus, cum peccamus, quoniam diabolo nulla praecedentis peccati vindicta superbiens peccavit. Ille in innocentia constitutus, nos restituit. Ille persistit in malitia Deo reprobande, nos Deo revocante. Ille induratur ad punientem, nos ad blandientem. Ille contra non requirement se, nos contra morientem probobis. *Le Ligno vite*, tract. 12, de *Humilitate*, cap. 4.

402. Nullum adeo est grave peccatum, quod Tom. III.

Christi sanguine non delectatur. De *Discipl. monast.*, conversat. cap. 12.

403. Nullum peccatum sine cupiditate committitur, et omnis appetitus illicitus istius aviditatis est morbus. Serm. 9 de *Passione Dom.*

404. Peccatum in causa est, quod quidam paralyti laborant, mutilati autem et agrotant. Homil. 46.

405. Omne ferme peccatum propter voluptatem conficitur. Centur. 2 de *charit.*, cap. 14.

406. Qui peccatum non odit, cum sit inter peccatores, etiamsi non fecerit ipsum peccatum, tamen fecisse iudicatur. *Parvens.* 205.

407. Peccati penam metus, turpitudinem vero negligere : in utroque enim excessus periculosus est. *Ibid.*, *Parvens.* 209.

408. Quid dulce, quid suave potest unquam habere peccatum? Homil. 12 in cap. 21 *Numer.*

409. Peccata vires hostibus praebent : et ipse diabolus in nobis aliquid non prevaleat, nisi ei vires ex nostris vitis praebuerimus. Homil. 2 in cap. 2 *Judic.*, super illud : *Confortavit Dominus Eglon.*

410. Qui peccatorum foetibus delectatur, sunt velut porci, qui foetorem omnem, tanquam odorem suavissimum expetunt. Homil. 4, in *Psalm. xxxvii*, super illud : *Putraverunt et corrupti sunt, etc.*

411. Hoc ipsum grave peccatum, et obstinata mentis signum, quod nullo peccato intelligis te gravatum : membrum enim quod ita stupuit, ut sentire non possit, longe est a salute. Epist. 418, ad *Archiidiaconum Eboracensem.*

412. Vix unum transigimus diem, in quo non offendimus Deum, aut proximum. *Ibid.*

413. Quae sterora, quis sanguis menstruus, quae putredo cadaverum immundior est, quam peccatum? *Ibid.*, de *Penitentia injungenda.*

414. Quis est peccator, nisi qui se peccatorem negat? magis ipse peccator est. Et, ut verius dicam, ipse jam peccatum est, qui se jam non intelligit peccatorem. Serm. 30.

415. Prima est felicitas, in peccatorum turpitudine non venisse : sed felicitas est secunda, peccatorum veniam peccatis latentibus invenisse. *Ibid.*, serm. 34.

416. Lucem tenebrae fugiunt, tenebrae luce redeunt abscedente : ubi Deus, peccatum nullum, ubi peccatum, non ibi Deus. *Ibid.*, serm. 44.

417. Qui peccare cupit, peccatorum colit et veneratur auctores : hinc est quod Veneti adhibere inservit, hinc est quod se Marti crudelis addicit. *Ibid.*, 155.

418. Ille Deum in corpore suo portat, qui nullum portat in suae carnis operatione peccatum. *Ibid.*, serm. 168.

S. LEO I.

S. MACARI. EGYPT. SEIX.

S. MAX. MART.

S. NOLUS ABB. MART.

ORIGEN.

PETR. ELES.

S. YETECUS CERSUCL.

PETR. LOMB. MAGISTER SENTENT. 419. Peccatum non est admissum actione quam prius admissum erat voluntate, Lib. 2 *Sent.*, dist. 42.

PHILO JUD. 420. Peccare et peccatum fovere perinde est. Lib. 4 de *Spectabilib. legib.*

421. Non quemadmodum sponte peccare, iniuriam ac sceleratum est: ita etiam invite ac per ignorantiam peccare, statim justum censeri debet; neque enim peccatum ullum iustitia opus est. Et habet, apud D. Joan. Damasc., lib. 2 *Parall.*, cap. 28.

SALVIANUS. 422. Tanto consensu omnes peccata sequimur, quasi summi consilii conspiratione peccemus. Lib. 4 de *Gubern. Dei.*

423. Si honoratior est persona peccantis, peccati quoque major est enormitas. *Ibid.*

424. Mala inaccessibiliter malis addimus, et peccatis peccata cumulamur. *Ibid.*, lib. 6.

425. Qui ignorantia peccant, errore agnito corriguntur. *Ibid.*

426. Si finibus peccatorum suorum perversi homines alligantur, ipse se absque dubio alligat peccator quisque cum peccat. *Ibid.*

S. THEODOR. 427. Discimus quanta mala peccatum accersat, non solum his qui illud admittunt, sed et illis qui subserviunt. Quæst. 34, super *Genes.*

S. THEOPHIL. ALEX. 428. Difficile sanantur peccata, quæ non statim ad crescere ceperunt, opprimuntur. *Prose.*

429. Facilis est eorum eradicatio, cum qui dum peccaverunt, sine peccandi emolumentum invenierint penitendi. *Epist. Paschal.* 3.

430. Peccati cessatio, virtutis principium est. *Ibid.*

S. THEOPHIL. ANTOCH. 431. Consuetudo peccandi peccatores facit horribiles. Lib. 2 in *Evang.*

S. THOMAS AQUINAS. 432. Homo peccando ab ordine rationis recedit, et ideo a dignitate decidit humana. 2, 2, quæst. 64, art. 2.

SENTENTIE FAGANORUM.

ARISTOTEL. 433. Necessè est peccata omnia, aut a nascente, aut ab invito, aut a volente, atque sciente fieri. Lib. 1 *Rhetor.*, cap. 13.

434. Nolo putes, pravos homines peccata lucrari: Temporibus peccata latent, et tempore parent. Lib. 2 *Distichor.*, mètr. 23.

CICERO. 435. Dicimus multos ideo peccare et delinquere quod a multis exempla sumant. Lib. 4 *Rhetor. ad Herenn.*

436. Preter culpam ac peccatum homini accidere nihil potest, quod sit horribile, aut pertimescendum. Lib. 5, epist. 21, ad *Mecinium.*

437. Peccati dolor maximus est, et æternis: solus, cuius peccatum corrigi non potest. Lib. 11, epist. 15, ad *Atticum.*

438. Peccata non rerum eventu, sed vitis hominum metienda sunt. De *Paradoz.*, cap. 4.

439. Peccare certe nemini licet: quod autem non licet, id hoc uno tenetur, si arguitur non ficere: id siquidem nec majus nec minus unquam fieri potest, quoniam jam in eo est peccatum, si non licuit. *Ibid.*

440. Bis peccas, cum peccanti obsequium accommodas. In suis *Sentent.*, sent. 43.

441. Si qui propter peccatorum magnitudinem insanabiles esse videntur, perpetratis aut sacrilegiis multis et magnis, aut ædibus injustis, aut facinoribus commissis, hos consentanea sors proicit in tartarum, unde nunquam egredientur. *Prose.*

442. Qui vero sanabilibus quidem magnis peccatis obnoxii esse constiterint, et in reliqua vita egerint penitentiam, in tartarum incident: postquam autem ibi annum vel plus vel minus, ut purgantur, fuerint commorati, tum egrediuntur, et ab illis malis liberantur atque solvuntur, tanquam carceribus quibusdam, in superiorem vero illam puramque regionem, qua terra supercælit, in qua ad incolendum sedes sunt illis constitute, perveniunt, quas non est facile explicare. In *Dialog. Phœdonis.*

443. Cum quis a se commissa multa peccata deprehendat, conscientie labes eum non patitur quiescere: sed in somnis et ubique exterritur ipse atque percellitur, et cum mala spe torretur. *Prose.*

444. Contra vero eum qui nullius sceleris sibi est conscius, jucunda spes perpetuo comitatur. Lib. 1 de *Republ.*

445. Que amentia? in hoc totum diem impendere, ut offendas. Lib. 6, epist. 17 ad *Restitut.*

446. Quis non e vestigio suo exilivit? multa fecimus sponte, plura instinctu. In *Panegyrr. de Trajano Augusto.*

447. Certatur ingenti quodam nequitia certamine: major quotidie peccandi cupiditas, minor verecundia est. Lib. 2 de *Ira*, cap. 8.

448. Jam sibi pomas dedit, qui peccavit. *Ibid.*, cap. 30.

449. Peccamus omnes, alii gravia, alii leviora, alii forte impulsi, aut aliena nequitia ablati. Lib. 1 de *Clement. ad Neon.*, cap. 6.

450. Facit consuetudinem peccandi, multitudo peccantium. *Ibid.*, cap. 21.

451. Verecundiam peccandi facit ipsa clementia regentis. *Ibid.*

452. Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat: o felicem illum, qui non aspectus tantum, sed et cogitatus emendat. *Epist.* 11.

453. Initium est salutis, notitia peccati. *Epist.* 28, *Prose.*

454. Nam qui peccare se nescit, corrigi non vult: deprehendas te oportet, antequam emendes. *Ibid.*

MINUS PUBL. FLATO.

SIXT. PHIL.

VALEBIUS MAXIMUS. TRISMEG.

PLINIOS II.

SENECA.

455. Duo sunt propter quæ delinquimus: aut inest animo pravus opinioibus malitia contracta, aut eliam non est falsis occupatus, ad falsa prodicis est, et cito specie quo non oportet trahente, corrumpitur. *Epist.* 91.

456. Prima et maxima peccatum est pena, peccasse. *Epist.* 97.

457. Omne peccatum actio est, actio autem omnis voluntaria est, tam honesta, quam turpis: ergo voluntarium est omne peccatum. De *Moribus.*

458. Bonus vir est, qui eo perduxit affectu animum, ut non tantum peccare non velit, sed etiam non possit. *Ibid.*

459. Invitat culpam, qui peccatum præterit. In suis *Proverb.*, in fine postus.

460. Omne peccatum impietatem puta: non enim manus vel oculus peccat, vel aliquid hujusmodi membrum: sed male ut manu, vel oculo, peccatum est. *Sent.* 9.

461. Pessimus est peccatoribus in unum convenire, cum peccant. *Ibid.*, sent. 99.

462. Optimum quidem est, non peccare: peccatum vero se agnoscere, quam ignorare melius est. *Ibid.*, sent. 273.

463. Plus voluisse peccare nocuit, quam non peccasse profuit. Lib. 6 *Dictor. memorabil.*, cap. 1.

464. Quot delinquant, ignorantes, ut ob eam causam immortalitate priventur. Lib. de *Potest. et sup. Dei*, cui titulus, *Pimander.*, cap. 1.

Vide etiam tit. *Adulatio*, sent. 20; *Antena*, sent. 184; *Austeritas vite*, sent. 49; *Auctoritas*, sent. 35, *Cæcitas*, sent. 34; *Climor*, sent. 65, 66; *Clericus*, sent. 115; *Compunctio*, sent. 108; *Confessio*, sent. 186; *Conscientia remorsus*, sent. 7, 24, 25; *Consensus*, sent. 22, 29, 49; *Consuetudo*, sent. 423, 424, 425; *Correctio*, sent. 77; *Corruptio*, sent. 27; *Defensio*, sent. 9, 32; *Delectatio*, sent. 54, 64; *Desperatio*, sent. 20; *Differentia*, sent. 22, 26; *Despicere*, sent. 31; *Dominus*, sent. 32; *Dormire*, sent. 30; *Esse*, sent. 76; *Exemplum*, sent. 17, 81; *Facies*, sent. 4; *Feror*, sent. 30; *Fides*, sent. 44, 198; *Furor*, sent. 44; *Gehenna*, sent. 3; *Impudentia*, sent. 1; *Eneryma*, sent. 48. *Liberum arbit.*, sent. 5, 6; *Malum*, sent. 30; *Multitudo*, sent. 21, 35; *Negligentia*, sent. 5, 6, 7; *Occasio*, sent. 10, 11; *Patentia Dei*, sent. 53, 55, 57; *Timor peccati*, sent. 10, 13, 14, 70, 71; *Verecundia*, sent. 28, 38, 39, 40, 41; *Voluptas*, sent. 50, 105, 154.

PECCATUM MORTALE.

COLLECTOR. *Definitio.* Peccatum mortale est peccatum, ex se indignis peccanti spirituales primam mortem, et constituens secundam reum.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Sagitta mortis est peccatum, per quod animæ

jugulantur. Super 1 *Cor.*, cap. 15, in illud: *Stimulus mortis*, etc.

2. Nemo gravior moritur, quam qui peccato vivit. De *Noe et Arca*, cap. 10.

3. Quot mortalia peccatores habent, tot Deos invocant et adorant. *Serm. Dom. 6 post Trin.*

4. Amat mortem, qui vitæ præcepta non servat: et horret vitam, qui peccata mortali debita desperata morte frequentat. *Serm. 3 de Verb. Dom.*

5. Dulce est peccatum, sed amara est mors. *Homil. 42 de Quinquaginta Homil.*

6. Anime si peccaverint, misere fiunt. Lib. 3, de *Lib. arbit.*, cap. 9.

7. Mors hominis ex pena peccati est, nudè et ipsa peccatum dicitur: non quia peccat homo dum moritur, sed quia ex peccato factum est ut moriatur. Lib. 14, contra *Paust.*, cap. 3.

8. In peccato moriuntur omnes, non in morte peccant: nam peccato præcedente mors sequitur, non morte præcedente peccatum. Lib. 4 ad *Bonifacium*, cap. 4.

9. Omnis qui peccat, moritur. *Tract.* 49, super *Joan.*

10. Non actus temporalis facit, ut peccatum mortale æternaliter puniatur, sed circumstantia illius in quem peccatur. Super *Luc.*, cap. 6.

11. Immisericordior es anime tuæ, ipsam per peccatum occidendo, quam Judas corpori suo, ipsum jugulando. *Serm. 2, Dom. 4, post Pent.*

12. Nunquam est peccatum mortale in inferiori parte, absque superiori. Super lib. 4 *Sent.*, dist. 24, art. 2, quæst. 2.

13. Quoties peccamus, morimur: quoties benefacimus, vivimus. Super *Daniel*, cap. 13.

14. Cum in peccato animus moritur, citius ad vitam reducitur, si super hunc sollicitè cogitationes virunt. Lib. 4 *Moral.*, cap. 25.

15. Ille fit diaboli habitatio, in cuius mente regnat peccatum. Super *Apocal.*, cap. 12, in illud: *Neque locus habitatus est, etc.*

16. Quod leve est, lavatur: quod gravior, exurit. Lib. 2, super *Isaiam*, cap. iv, super illud: *Cum abborri Dominus, etc.*

17. Quantumcumque magnum sit peccatum, major est misericordia Dei. Quod si vis scire, pone peccata in statera Crucis: peccata trahunt ad infernum, sed calumitas penitentia præponderans, elevat ad cælum. Super *Gen.*, cap. 4.

18. Qui est in mortali peccato, non est dignus etiam pane quo vescitur. *Prose.*

19. Qui est in mortali, indignus est omni bono, etiam vita ista. *Ibid.*, cap. 15.

20. Quoties peccat quis, toties in seipso interficit Christum. *Ibid.*, cap. 26.

21. Peccatum mortale, quod concipitur per ali-

S. ANTONIUS DE PADUA. S. AUGUST.

S. DONAT.

GLOSS. INT.

S. GREGOR. MAG.

HAYMO.

S. HIERON.

HUGO CARD.

quem de sensibus, occidit sensus interiores et exteriores. Super *Job*, cap. xxxi.

22. Omnia peccata, quae usque ad animam intrant per delectationem, suffocant per consensum, submergunt per operationem, putrescere faciunt per consuetudinem. Super *Psal.* lxxviii.

23. Peccator quilibet infernus est, ubi sunt tenebrae obscurissimae: quia ibi non luctet sol justitiae, ibi tot daemones, quot vitia, ibi algor infidelitatis, ibi ardor iniquitatis. Super *Proverb.*, cap. xv.

24. Omnis qui est in mortali, est jumentum diaboli, quod per capistrum, id est, per unum peccatum, ducetur ad aliud. Super *I Cor.*, cap. xi.

S. INNOC.

25. Lethalis est venenum peccati, quam venenum serpentis. Super *Psal.*, xxxvii, vers. 3.

JOAN. CASS.

26. Quid perniciosius, quidve deformius, quam ut quis honestatis iudicium et regulam ac disciplinam recte discretionis amittat, et ea sanus ac sobrius perpetret quae nec temulentus quidem quis ac sensu indignis venialiter admitteret? Collat. 19, *Abbat. Joan.*, cap. 14.

JOAN.

TRITH.

27. Qui semper peccat, semper Deum irritat: et toties manus inicit in Deum, quoties mortaliter delinquit. Super *Prolog. Regul. S. Bened.*, cap. 2, text. 1.

28. Omnis qui mortaliter peccat, janua cordis sui diabolo aperit, Deo claudit. Lib. 1, homil. 3, ad *Monachos*.

LACT. FIRM.

29. Peccatum pabulum mortis est. Lib. 4, de *Divin. Inst.*, cap. 25.

S. LAURENT.

JUSTIN.

30. Nemo mortaliter peccat invitus, nullusque, nisi volens, inimicorum suorum spiritualium servus efficitur. De *Humilit.*, cap. 5.

31. Quo impuniti liberius peccant, eo vehementius damnatione plecentur aeterna. De *ligno vite*, tractatu 10, de *Pasupertate*, cap. 3.

PETR. BLES.

32. Quae stercorea, quis sanguis menstruus, quae putredo cadaverum immundior est, quam peccatum? De *Parenti. injungenda*.

ROBERTUS

A SORBONA.

33. Peccatum primum malum est, quod obligat hominem ad mortem aeternam, seu ad pabulum inferni. In *libello itineris Parvulis*.

SALVIANUS.

34. Cum ea, quibus torqueamur, admittimus; ipsi tormentorum nostrorum auctores sumus. Lib. 4, de *Gubern. Dei*.

35. Peccare non desinit, quem in extremis situm, recedere a criminibus sola tantum facit impossibilitas, non voluntas. *Prosecc.*

36. Qui enim a malis acibus tantum morte discedit, non relinquit scelera, sed relinquitur a sceleribus.

37. Quia quantum ad animam necdum desinit, qui adhuc velit peccare, si possit.

38. Non bonis itaque spebus iminitur, qui ad hoc tantum peccat in vita, ut peccatum molem redimat in morte. *Ibid.*, libro 1, ad *Eccles. cathol.*

PECCATUM ORIGINALE.

Definitio. Peccatum originale est culpa primi peccati Adae, homini ingentia. COLLECTOR.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nisi originale peccatum fuisset, vitium nullum esset. Super *Apocal.*, cap. vi. S. AMBROS.

2. Necesse est omnem hominem in peccato originali natum, illo non dimisso damnari. Lib. de *Conceptu virginati*, cap. 28. S. ANSELM.

3. Corpus homini gravissimum vinculum est, propter antiquum peccatum. De *Morb. Eccles.*, cap. 22. S. AUGUST.

4. Parvulus trahit peccatum originale ab Adam. *Epist.* 23.

5. Propter unius peccatum, in quo omnes peccaverunt, merito Deus justique damnavit. *Epist.* 105.

6. Inexcussabilis est omnis peccator reatu originis. *Ibid.*

7. Quicumque ex homine uno multi in seipis futuri erant, tunc in illo unus erant: proinde illud peccatum solius esset, si ex illo nullus exisset. *Epist.* 106.

8. Genus humanum non peccasset in Adam, si ipse non peccasset. Lib. 6, de *Genesis ad lit.*, cap. 9.

9. Ideo quisque renascitur, ut solvatur in eo quicquid peccati est cum quo nascitur. In *Enchirid.*, cap. 41.

10. Peccatum originale non solvitur ac diluitur, nisi per unum mediatorem Dei et hominum, hominem Jesum Christum, qui solus potuit ita nasci, ut ei opus non esset renasci. *Ibid.*, cap. 48.

11. Propter hoc renascimur, ut Deo placeamus: cui merito displicet, quod nascendo contraximus. *Ibid.*, cap. 76.

12. Mitissima omnium poena erit eorum qui praeter peccatum originale quod traxerant, nullum insuper addiderunt. *Ibid.*, cap. 93.

13. Omnis humana natura per peccatum primi hominis, in vanitate de veritate collapsa est. Lib. 17, de *Civit. Dei*, cap. 11.

14. In originali malo duo sunt, peccatum atque supplicium. *Ibid.*, lib. 22, cap. 24.

15. Peccato transgressionis, mortales ex immortalibus facti sumus. De *duobus animabus*, cap. 13.

16. Si aliquos naturaliter dicimus malos propter originem veteris peccati dicimus. De *Fide contra Manich.*, cap. 9.

17. Constat parvulos, ut remissione indigeant

peccatorum, nonnisi originale traxisse peccatum. Lib. 1, de *Anima et orig.*, cap. 12.

18. Deus praedestinat ad aeternam mortem, propter originale peccatum. *Ibid.*, lib. 4, cap. 11.

19. Propter originale peccatum reconciliatio necessaria est omnibus per unum, qui sine peccato venit in mundum. Lib. 4, ad *Bonif.*, cap. 5.

20. Peccata originalia dicuntur aliena et nostra. De *Corrupt. et grat.*, cap. 6.

21. Peccatum originale non est malum nuptiarum, sed primorum hominum peccatum in posteros propagatione trajectum. Lib. 2, contra *Julian.*, cap. 40.

22. Quod in homine malum est, est fructus originalis peccati. *Ibid.*, lib. 4, cap. 9.

23. Negantes originale peccatum, coguntur dicere Deum vel invalidum, vel injustum. *Ibid.*, lib. 6, cap. 21.

24. Pertinet originale peccatum ad hoc genus, ubi sic peccatum est, ut ipsum sit et poena peccati. Lib. 1, *Oper. imperf. contra Julian.*, num. 17.

25. Ulit gratis Christi originalis peccati reatum, sed rem invisibilem invisibiliter tollit. *Ibid.*, num. 97.

26. Peccati originalis abolitionem, circumcisio infantis lex significabat. *Ibid.*, lib. 2, num. 221.

27. Quicumque nascitur proles, originali est obligata peccato. Lib. 1 de *Nuptiis*, cap. 24.

28. Voluntarium peccatum hominis primi, originalis est causa peccati. *Ibid.*, lib. 2, cap. 26.

29. Originalis culpa inest nascentibus, quae non aboletur nisi in renascentibus. *Ibid.*, cap. 39.

30. Nascitur proles ad penam, nisi renascatur ad vitam. *Ibid.*, lib. 4, cap. 17.

31. Homo quando nascitur, jam cum morte nascitur, qui de Adam peccatum trahit. *Tract.* 49, super *Joan.*

S. DONAT.

32. Quatuor mala inflicta sunt homini propter peccatum originale: concupiscentia, impotentia, malitia, ignorantia. Super *Luc.*, cap. vii.

S. GREGOR.

MAG.

33. Peccatum originale à parentibus trahimus: et nisi per gratiam Baptismatis solvamus, etiam parentum peccata portamus. Lib. 15 *Moral.*, super illud *Job* xxi: *Deus servabit filius ultius dolorem Patris*.

34. Pro culpa parentis, ex originali peccato anima polluitur proles. *Ibid.*

35. Deleto originali peccato, ex parentum nequitia in anima parvuli non tenentur. *Ibid.*

36. Quia homo per mulierem culpae subditam nascitur, reatus primi infirmitas in prole propagatur. *Ibid.*, lib. 17, cap. 8, super illud *Job* xxv: *Namquid justificari potest homo? etc. Prosecc.*

37. Et quia in radice putruit humani generis ramus, in conditionis suae viriditate minime subsistit. *Ibid.*

38. Culpa originalis mater contumeliosi sensus carnis recte intelligitur; quia ex illa nascendo prodiit qui esse ab illa copit. *Ibid.*, lib. 6, in *I Reg.*, cap. 2, super illud *xvi: Et ait Samuel: Sicut fecit mulieres, etc.*

39. O gravis necessitas, et infelix conditio! antequam peccemus, peccato constringimur: et antequam delinquamus, delicto tenemur. Lib. 1, de *Contemptu mundi*, cap. 3.

40. Tunc originale est intensum in homine, cum et secundum reatum, et secundum actum existit in illo, ut reatus ad labem, et actus ad fomitem referatur. *Prosecc.*

41. Verum in baptizato laesae mundatur, sed fomes relinquitur; quia transit reatus, et remanet actus: et ideo remissum est post baptismum, quod ante baptismum erat intensum.

42. Nam etsi non sit deletum, quantum ad fomitem; est tamen deletum, quantum ad labem, ut jam per illud homo non obligetur ad culpam, sed exerceatur ad luctam. Super *Psal.* xxxi, vers. 1.

43. Peccatum ubi intravit, libertatem perdidit, et corruptit potestatem naturae datam, servitutumque introduxit. *Homil.* 29, super *Gen.*

44. Magnus daemon peccatum est, quod si abs te abjeceris, major eris, quam qui daemonia ejiunt. *Homil.* 33, super *Matth. Oper. perf.*

45. Originale peccatum sic in homine per baptismum curatur, quod nihilominus ab eo qui curatus est, transmittitur in prolem, quam generat. In *Compendio Theologiae, de Vitii natura, etc., de Peccato originali*.

PECCATUM VENIALE.

Definitio. Peccatum veniale est levis offensae Dei. COLLECTOR.

Vel, peccatum veniale est peccatum actuale, cujus venia facile obtinetur. Vel, peccatum veniale est peccatum ex se non infligens peccanti mortem spirituale. Vel, peccatum veniale ex parvitate materiae est peccatum naturae sua mortale: sed per accidens veniale, ratione exiguitatis materiae. Peccatum veniale ex genere suo est peccatum, cujus malitia sumpta ex objecto, est natura sua levis. Peccatum veniale ex defectu plenae deliberationis, est peccatum naturae sua mortale; sed per accidens veniale, quia fit cum semiplena deliberatione.

SENTENTIA PATRUM.

1. Ex consuetudine venialium peccatorum, securitas mentis et familiaritas Dei amittitur, et

S. LIBERIUS

MAGNUS.

gratia multiformis negligitur. *De Paradiso anime*, part. 1, *de Virtut.*, cap. 22.

S. AUGUST.

2. Nullum peccatum adeo parvum est, quod non crescat neglectum. *De Vera et falsa penit.*, cap. 8.

3. Pro quotidianis peccatis, sine quibus hic non vivitur, etiam bene vivitur, quotidiana remissio petenda est. Lib. 4 *ad Bonifac.*, cap. 12.

4. Levia peccata noli contemnere; si contemnis, quando appendis; expavesce, quando numeras. *Prose.*

6. Levia multa faciunt unum grande, multe guttæ implent flumen, multa grana faciunt massam. Tract. 1, super *Epist. Joan.*, cap. III.

6. Minutis peccatis licet occidi animam non credamus, ita tamen eam velut quibusdam pustulis, et quasi horrenda scabie replentes, difformem faciunt, ut eam ad amplexus illius sponsi celestis, aut vix, aut eum grandi confusione venire permittant. *Serm. 4, pro Defunctis.*

7. Minuta peccata sunt velut scabies, quæ nostrum decus ita exterminant, ut ab illius sponsi speciosis forma pre illis hominum castissimis amplexibus separent. *Hom. 50, ex Quinquag. Homil.*

8. Noli illa contemnere, quia minora sunt, sed time quia plura sunt: quotidiana sunt ista quæ dico, sed tamen peccata sunt, et non sunt levia, quia plura: quia vero quotidiana et plurima, timenda est ruina multitudinis, et si non magnitudinis. *Serm. 4, Dom. 1 Quadr.*

9. Minuta plura peccata, si negligantur, occidunt. *Prose.*

10. Minuta sunt guttæ, quæ flumina implent: minuta sunt grana arenæ, sed si multa arena inoponatur, premit atque opprimit.

11. Hoc facit sentina neglecta, quod facit fluctus irruens: paulatim per sentinam intrat, sed diu intrando et non exhauriendo, mergit navim. Tract. 42 super *Joan.*

S. BERNARD.

12. Mens Deo dicata sic caveat minora vitia, ut majora: quia a minimis incipiunt, qui in maxima prorumpunt. *De Ord. vitæ*

S. BONAV.

13. Quamvis singula non lethali vulnere ferire sentiantur, tamen omnia simul congregata velut scabies (æquod plurimum) necant. Super lib. 4, *Sent.*, dist. 16, part. 2, art. 3, quest. 1.

S. BRUNO.

14. Nullus adeo justus, qui saltem venialiter non peccet. Super *Psal. LXXIV*, vers. 8.

S. CESARIUS ARELAT.

15. Non solum majora peccata, sed etiam et minuta (si nimium plura sint) mergunt. *Hom. 8.*

S. DOROTH.

16. Curate levia quoad levia sunt, ne graviora fiant: peccata enim a parvis incipiunt, et ad magna mala perducunt. *Doctr. 3.*

S. GREGOR. MAGNUS.

17. Cum peccata minima flere ac devitare quisque negligit, a statu stultitiae non quidem repente

sed partibus totus cadit. Part. 3 *Pastoral.*, cap. 1, admonit. 34.

18. Si despiciunt timere dum pensant, debent formidare dum numerant: altos quippe gurgites fluminum parve, sed innumere implent guttæ pluviarum, et hoc agit sentina latenter exerescens, quod patenter procella sertiens. *Ibid.*

19. Admissa peccata eo facilius oblivioni traduntur, quo ea vel nulla, vel levia putantur. Super *Epistolam ad Galat.*, super *Psal. Penit.*, super *Psal. IV*, vers. 3.

S. HIERON.

20. Ad peccatum maximum, quod opere perpetratur, nequaquam perveniens, si incentiva vitiorum statim in mente jugulas, et parvulus Babylonis allidis ad petram, in qua serpentis vestigia non reperiuntur. *Epist. 8 ad Demetriadem.*

21. Non cito ad majora progredior, qui etiam parva formidat. *Epist. 14 ad Celantiam.*

22. Ibi te maxime oportet observare peccatum, ubi nasci solet. *Epist. 1 ad Demetriadem.*

22. Leve nunquam est Deum etiam in exiguo contemnere, qui non tantum ad qualitatem peccati respicit, sed etiam ad personam contemptum. In *Regula Monachor.*, cap. 3 *de Obedientia.*

24. Qui levi peccatorum sordo maculatus est, levioribus purgatur monitis: porro peccata gravia, quæ ad mortem trahunt, nec nitro, nec herba horit dilui possunt: sed gravioribus tormentis indigent. In cap. 2 *Hierem.*, [super illud: *Si laveris te nitro*, etc.]

25. Quod leve est, lavatur: quod gravius, exurit. Lib. 2 super *Isaiam*, cap. IV, super illud: *Cum abierit Dominus*, etc.

26. Diabolus non tentat cito aliquem per grandia vitia, sed per parva, ut possit quomodocumque intrare et dominari homini, et postea eum in majora vitia impellet. Super *Psal. CXL*, vers. 3: *Et ostiam circumstantis*, etc.

27. Scintilla res parva est, et pene dum cernitur, non videtur: sed si fontem comprehenderit, est nutrimenta sui (quamvis parvus ignis) invenit: monia, urbes, latissimos saltus, regionesque consumit. Lib. 3 super *Ep. ad Galat.*, cap. V, in illud: *Medicam fermentum*, etc.

28. Noli contemnere minima, paulatim enim ruo a S. deficiunt, qui minima contemunt. Lib. 6 *Didasc.*, cap. 3.

JOAN. CASS.

29. Tanto in peccatis venialibus facilitate tanquam naturali lege prolabimur, ut quantalibet circumspeditione atque custodia caveantur, non possint ad plenum ista vitari. *Collat. 20, Abbat. Pausi*, cap. 11.

30. Scientibus perfectionis bonum, etiam minorum peccatorum multitudo gravissima est. *Collat. 23, Abbat. Theonæ*, cap. 7.

31. Non negligendum est hoc malum, quod ab oculis parvisque seminibus augetur quotidie, et ab ortu suo latius longiusque distenditur. *De grat. Dei*, et *Lib. arbit.*, cap. 1.

S. JOANNES CHRYSOST.

32. Sic a minimis ad maxima gradatim diabolus homines ducit, ut inde ad desperationem detradat, et hanc viam perniciosissimam adiuvenit. *Hom. 87 super Math. Oper. perf.*

33. Qui pusilla dissimulant, ad majora invitant. Super *Epistolam ad Galat.*

34. Magnum est malum, quod nihil esse videtur: etenim quæ nihil esse videntur, facile contemuntur, quæ vero contemuntur augetur ac multiplicantur; quæ autem augetur, redduntur incurabilia. *Serm. 14 super Epist. ad Ephes.*

35. Principia peccatorum nobis cavenda sunt; quæve minora fuerint, evitanda, et quibus et majora ortum ducunt. *Prose.*

36. Nam qui errata vel singula, uti exigua, parvipendere consuevit, paulatim omnium patitur jacturam peccatorum. *Serm. de nequitia depulsa.*

37. Si levium delictorum magnitudo noscatur, et majorum facilitate pernicies noscitur. *Serm. de Levium peccator. periculis.*

S. JOANNES DAMASC.

38. Parva non sunt, ex quibus magna proveniunt. *Orat. 1 de Imaginibus.*

JOAN. GERS.

39. Nullum peccatum est adeo veniale, quin fiat mortale dum placet. *De vita spirituali anime*, lect. 1, corollar. 4.

S. ISIDORUS HISPALENS.

40. Multi vitam sine crimine habere possunt, sine peccato vero non possunt. Lib. 2 *de Sum. bono*, cap. 18, sent. 1.

41. Peccata levia ab incipientibus quotidiana satisfactione purgantur, et tamen a perfectis viris, velut magna crimina evitantur. *Ibid.*, sent. 3.

42. Non solum gravia, sed et levia sunt cavenda peccata: multa enim levia, unum grave efficiunt, scilicet solent ex parvissimis guttis; immensa flumina crescere: numerositas enim in unum coacta exundantem efficit copiam. *Ibid.*, sent. 4.

43. Peccata quæ incipientibus levia sunt, perfectis viris gravia reputantur. *Prose.*

44. Tanto enim majus cognoscitur esse peccatum, quanto major qui peccat habetur.

45. Crescit delicti cumulus juxta ordinem meritorum: et sæpe quod minoribus ignoscitur, majoribus imputatur. *Ibid.*, sent. 5.

46. Judicio divino in reatum nequiores labuntur, qui distingere minora facta sua per negligentiam contemunt. *Ibid.*, cap. 19, sent. 1.

47. Dum facta quædam non gravis, libere ac sine metu committimus, ad potiora scelera, et horrenda peccandi consuetudine labimur. *Ibid.*, cap. 29, sent. 1.

48. Aliquando utiliter peccatur in minimis, ut in majora vitia utilius caveantur. *Ibid.*, cap. 33, sent. 5.

ORIGEN.

49. Ne contemas, etiamsi parvam videris intra te fermentari malitiam: quia modicum fermenti totam massam corrumpit: et ideo neque de parvo peccato negligas, quoniam ex uno peccato generatur et aliud. *Prose.*

50. Sicut enim ex justitia generatur justitia, et ex castitate castitas: et castus accepto castitatis fermento, quotidie castior efficitur. Ita et qui semel intra se licet parvum malitiae reposerit fermentum, quotidie in semetipso nequior efficitur ac deterior. *Hom. 23*, in cap. XXVII, *Numer.*

S. SERAP. EPISC.

51. Qui in parvis labitur, labetur aliquando in majoribus: et qui non est seductus a parvis, erit ita contra majora munitus et tutus, ut ei resisti non possit. *Contra Manich.*

52. Multi in principio ex parvo errore capto, in pelagus erroris dilapsi et effusi sunt. *Ibid.*

THOMAS A REMPIS.

53. Minima instar scintille, nacta materiam, incendium magnæ flammæ efficiunt. *Ibid.*

54. Oportet hominem in initio nisi præcavere malum, ne serpens lubricus foramen parvum inveniat, et tandem totum caput cum cauda violenter infliget. *Serm. 8 ad Novit.*, divis. 3.

55. Dum parva latent vitia, tempestive adhibenda sunt remedia, ne urticae crescentes, bona semina premant. *Serm. 1 ad Novit.*, divis. 4.

56. Non est minimum in humana vita, negligere minima. *Sent. 8.*

SIXT. PHIL.

PECCATORUM DEFENSIO.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Erubescere debemus, et condemnare peccatum, non defendere: quoniam pudore culpa mitigatur, defensione emulatur. Lib. 2 *de Cain et Abel*, cap. 7.

S. AMBROS.

2. Defendere culpam aliorum, gravis superbia est. Part. 2, tit. 3, cap. 3, § 11.

S. ANTONIN.

3. Non parvum malum est ad defendendum peccatum, a medicamento confessionis averti. *De Virg. sentent.*, sent. 3.

S. AUGUST.

4. Non est adhibenda fallax defensio, sed verax defensio peccatorum. *De Continent.*, cap. 5.

5. Nolens se esse reum, addit potius ad reatum; et sua excusando non accusando peccata ignorat non se ponam removere, sed veniam. *Ibid.*

6. Sentiat culpam, nec velit excusare se confitens ne augetur crimen. *De vera et falsa Penit.*, cap. 16.

7. Pejor damnabiliorque est superbia, quæ etiam in peccatis manifestis sullugium excusationis inquiritur. *Prose.*